

NAUCZYCIELE PRZEDMIOTÓW OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH I ZAWODOWYCH

**Analiza porównawcza zbioru zawodów
w Polsce i Ukrainie**

Nr 6/2023

Funded by
the European Union

 IOM
UN MIGRATION

Funded by
the European Union

NAUCZYCIELE PRZEDMIOTÓW OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH I ZAWODOWYCH

**Analiza porównawcza zbioru zawodów
w Polsce i Ukrainie**

Nr 6/2023

Warszawa 2023

Niniejszy dokument został opracowany dzięki wsparciu finansowemu Unii Europejskiej.

Poglądy w nim wyrażone nie mogą być w żaden sposób traktowane jako odzwierciedlenie oficjalnej opinii Unii Europejskiej.

Analiza porównawcza została przeprowadzona w ramach projektu *Wsparcie techniczne w celu ułatwienia integracji społecznej i zawodowej obywateli państw trzecich w Polsce, w tym uciekających z Ukrainy*, którego celem jest wsparcie władz polskich w zapewnieniu osobom uciekającym przed wojną sprawnego i skutecznego dostępu do procedur i usług publicznych w zakresie integracji społecznej i zawodowej.

Projekt został sfinansowany przez Unię Europejską w ramach Instrumentu Wsparcia Technicznego zarządzanego przez Komisję Europejską (Dyrekcja Generalna ds. Wspierania Reform Strukturalnych – DG Reform). Przy realizacji projektu IOM współpracowało z Ministerstwem Rodziny i Polityki Społecznej.

Niniejsza broszura jest materiałem poglądowym informującym o różnicach i podobieństwach między polskimi a ukraińskimi zawodami w danym obszarze oraz o możliwych ścieżkach uznania kwalifikacji w Polsce w ramach określonej działalności zawodowej. Powstała ona w wyniku analizy porównawczej i zawiera odniesienia do właściwych instytucji i procedur. Broszura nie jest instrukcją uznawania kwalifikacji zawodowych ani dokumentem prawnym.

Materiał zawarty w broszurze został skonsultowany z właściwymi ministerstwami i środowiskami zawodowymi.

Zawarte tu informacje odnoszą się do stanu prawnego na lipiec 2023 r.

SPIS TREŚCI

Jak korzystać z broszury	7
Kluczowe pojęcia i skróty	10
1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZBIORU	14
1.1. Nazwy i kody grup zawodów opisanych w zbiorze	14
1.2. Nazwy i kody poszczególnych zawodów w zbiorze	15
1.3. Mapa zbioru	16
2. ANALIZA PORÓWNAWCZA POSZCZEGÓLNYCH ZAWODÓW W ZBIORZE	18
2.1. (PL) Nauczyciel przedmiotu w szkole podstawowej • (UA) Nauczyciel w szkole podstawowej (z dyplomem młodszego specjalisty) (Вчитель початкової школи (з дипломом молодшого спеціаліста) • (UA) Nauczyciel klas początkowych szkoły średniej ogólnokształcącej (Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти)	19
2.1.1. Dane identyfikacyjne zawodu	19
2.1.2. Podobieństwa i różnice (PL)	19
2.1.3. Opis zadań zawodowych	20
2.1.4. Kwalifikacje niezbędne / preferowane do podjęcia pracy w zawodzie	25
2.1.5. Ścieżka dostępu do zawodu (PL) Nauczyciel przedmiotu w szkole podstawowej	28
2.2. (PL) Nauczyciel przedmiotu w szkole ponadpodstawowej • (UA) Nauczyciel szkoły średniej ogólnokształcącej (Вчитель закладу загальної середньої освіти)	30
2.2.1. Dane identyfikacyjne zawodu	30
2.2.2. Podobieństwa i różnice (PL)	30
2.2.3. Opis czynności zawodowych	31
2.2.4. Kwalifikacje niezbędne / preferowane do podjęcia pracy w zawodzie	34
2.2.5. Ścieżka dostępu do zawodu (PL) Nauczyciel przedmiotu w szkole ponadpodstawowej	36
2.3. (PL) Asystent nauczyciela dziecka cudzoziemca • (PL) Asystent edukacji romskiej	37
2.3.1. Dane identyfikacyjne zawodu	37
2.3.2. Podobieństwa i różnice (PL)	37

2.3.3. Opis czynności zawodowych	37
2.3.4. Kwalifikacje niezbędne / preferowane do podjęcia pracy w zawodzie	39
2.3.5. Ścieżka dostępu do zawodu (PL) Asystent nauczyciela dziecka cudzoziemca oraz (PL) Asystent edukacji romskiej	40
2.4. (PL) Lektor języka obcego / Nauczyciel języka obcego	41
2.4.1. Dane identyfikacyjne zawodu	41
2.4.2. Podobieństwa i różnice	41
2.4.3. Opis czynności zawodowych	41
2.4.4. Kwalifikacje niezbędne / preferowane do podjęcia pracy w zawodzie	42
2.4.5. Ścieżka dostępu do zawodu (PL) Lektor języka obcego / Nauczyciel języka obcego	45
2.5. (PL) Nauczyciel przedmiotów zawodowych artystycznych • (UA) Nauczyciel szkoły artystycznej (według rodzaju dyscypliny)	46
2.5.1. Dane identyfikacyjne zawodu	46
2.5.2. Podobieństwa i różnice	46
2.5.3. Opis czynności zawodowych	46
2.5.4. Kwalifikacje niezbędne / preferowane do podjęcia pracy w zawodzie	48
2.5.5. Ścieżka dostępu do zawodu (PL) Nauczyciel przedmiotów zawodowych artystycznych	50
2.6. (PL) Nauczyciel przedmiotów teoretycznych zawodowych / Nauczyciel teoretycznych przedmiotów zawodowych • (PL) Nauczyciel praktycznej nauki zawodu • (UA) Nauczyciel zawodu	51
2.6.1. Dane identyfikacyjne zawodu	51
2.6.2. Podobieństwa i różnice (PL)	51
2.6.3. Opis czynności zawodowych	52
2.6.4. Kwalifikacje niezbędne / preferowane do podjęcia pracy w zawodzie	56
2.6.5. Ścieżka dostępu do zawodu (PL) Nauczyciel przedmiotów teoretycznych zawodowych / Nauczyciel teoretycznych przedmiotów zawodowych oraz (PL) Nauczyciel praktycznej nauki zawodu	59
2.7. (PL) Instruktor praktycznej nauki zawodu	61
2.7.1. Dane identyfikacyjne zawodu	61
2.7.2. Podobieństwa i różnice	61
2.7.3. Opis czynności zawodowych	61
2.7.4. Kwalifikacje niezbędne / preferowane do podjęcia pracy w zawodzie	62
2.7.5. Ścieżka dostępu do zawodu (PL) Instruktor praktycznej nauki zawodu	64
Podstawy prawne i inne źródła	65

JAK KORZYSTAĆ Z BROSZURY

Broszura zawiera informacje o 14 polskich i ukraińskich zawodach i specjalnościach w zbiorze *Nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących i zawodowych*.

CZĘŚĆ PIERWSZA: MAPA ZBIORU

W części pierwszej znaleźć można **informacje** odnoszące się do całego zbioru, **które pozwalają ustalić ogólne podobieństwa i różnice pomiędzy zawodami** opisanymi w zbiorze. Jest to **rodzaj mapy**, która umożliwia znalezienie:

- **ZAWODÓW BARDZO PODOBNYCH** – czyli takich, które mają zbieżny zakres zadań zawodowych, a do ich wykonywania wymagane / preferowane są podobne kwalifikacje;
- **ZAWODÓW POKREWNYCH** – podobnych, ale różniących się od siebie w znaczący sposób (podobieństwo zakresu zadań zawodowych lub wymaganych / preferowanych kwalifikacji).

Część ta zawiera:

- **informację o usytuowaniu** opisywanych zawodów **w klasyfikacjach** (krajowych i międzynarodowych)
- **pełną listę opisanych** w zbiorze **zawodów**
- **ogólne porównanie zadań zawodowych** w opisywanych zawodach.

CZĘŚĆ DRUGA: SZCZEGÓŁOWE PORÓWNANIE

W części drugiej pojedyncze zawody i specjalności zostały zestawione w pary lub większe grupy, w ramach których możliwe było dokonanie szczegółowego porównania.

W tej części znaleźć można:

- **szczegółowe porównanie** typowych **zadań zawodowych**
- **opis kwalifikacji** wymaganych (lub preferowanych) w danym zawodzie
- **ścieżkę dostępu do** danego **zawodu w Polsce**, ze szczególnym uwzględnieniem obecnych ułatwień dla osób z Ukrainy objętych ochroną tymczasową.

WAŻNE

Porównując poszczególne polskie i ukraińskie zawody warto wziąć pod uwagę nie tylko zakres zadań zawodowych czy kwalifikacje formalne. Dla pełnego obrazu warto dodatkowo wziąć pod uwagę staż pracy i doświadczenie danej osoby, które w Ukrainie mogą się wiązać z uzyskaniem kolejnego stopnia rozwoju zawodowego. Stopnie te zwane są *kategoriami kwalifikacji*. Dopiero to pozwoli określić – w każdym indywidualnym przypadku – ścieżkę dostępu do danego zawodu lub wskazać możliwości podjęcia pracy w ramach zawodu lub zawodów pokrewnych.

Ścieżka dostępu do danego zawodu w Polsce **może się znacząco różnić w zależności od** tego czy jest to:

- **ZAWÓD REGULOWANY**, czyli zawód, którego nie można wykonywać bez spełnienia określonych warunków, opisanych w odrębnych przepisach
- zawód, w którym wyodrębniono określone kwalifikacje (tzw. *kwalifikacje w zawodzie lub kwalifikacje cząstkowe*), pracodawcy mogą wymagać lub preferować osoby, które posiadają oficjalne potwierdzenie posiadania tych kwalifikacji
- inny zawód – zawód, w przypadku którego mowa być może w całości o *kwalifikacjach rynkowych*. Dostęp do niego zależy całkowicie od aktualnych wymagań na rynku pracy, czyli oczekiwań pracodawców.

Obywatel państwa trzeciego może uzyskać dostęp do danego zawodu w Polsce **poprzez**:

- **formalne uznanie dokumentu potwierdzającego posiadane kwalifikacje** – na drodze (a) uzyskania równoważności dokumentu na podstawie umów i porozumień międzynarodowych jeśli takie obowiązują lub (b) nostryfikację dyplomu
- **walidację kwalifikacji i umiejętności** – sprawdzenie czy dana osoba posiada określone kwalifikacje, poprzez zdanie egzaminu lub przejście innej formy sprawdzenia.

	FORMALNE UZNANIE DOKUMENTU POTWIERDZAJĄCEGO KWALIFIKACJE	WALIDACJA KWALIFIKACJI I UMIEJĘTNOŚCI
	<p>Uznanie równoważności dokumentu z polskim odpowiednikiem (jeśli są odpowiednie umowy międzynarodowe):</p> <ul style="list-style-type: none"> • przeprowadza NAWA – na stronie NAWA można wypełnić formularz weryfikacyjny (Kwalifikator)	<p>Walidacja może przebiegać w formie, między innymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzyskania kwalifikacji w systemie szkolnictwa formalnego

	FORMALNE UZNANIE DOKUMENTU POTWIERDZAJĄCEGO KWALIFIKACJE	WALIDACJA KWALIFIKACJI I UMIEJĘTNOŚCI
OPIS PROCEDURY	<ul style="list-style-type: none"> • czas realizacji: 60 dni od daty wpłynięcia zgłoszenia. <p>Nostryfikacja dyplomu potwierdzającego wykształcenie wyższe (6–8 NQF).</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokonują jej uczelnie wyższe • procedura jest odpłatna • ustawowy termin trwania procedury nostryfikacji: 90 dni od złożenia formalnie poprawnego wniosku. <p>Więcej informacji o procedurze: NAWA.</p> <p>Formalne uznanie świadectwa szkoły średniej lub pomaturalnej.</p> <ul style="list-style-type: none"> • w praktyce procedurę uznawania świadectw prowadzą Kuratoria Oświaty • obecnie nie ma jednak systemowego rozwiązania w zakresie uznawania świadectw szkolnictwa branżowego dla celów rynku pracy. 	<ul style="list-style-type: none"> • ukończenia kursów uzupełniających • złożenia egzaminu. <p>Więcej informacji: ZRK oraz CKE.</p>
ZAWÓD REGULOWANY	konieczna*	może okazać się konieczna
ZAWÓD O KWA- LIFIKACJACH CZĄSTKOWYCH	rekomendowana	rekomendowana
ZAWÓD O KWA- LIFIKACJACH CAŁKOWICIE RYNKOWYCH	niekonieczna	niekonieczna

*Wyjątki:

- **tymczasowa ścieżka uproszczona** (rozwiązania w odniesieniu do niektórych zawodów wprowadzone w Ustawie z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, Dz.U. 2023 poz. 103.);
- **(niektóre) świadectwa i dyplomy uzyskane w Ukrainie przed 20.06.2006 r.** są uznawane za równoważne z polskimi dokumentami.

KLUCZOWE POJĘCIA I SKRÓTY

Bakaławr (Бакалавр) – dyplom bakaławra uzyskuje się w Ukrainie po ukończeniu studiów I stopnia, które trwają 4 lata (180–240 ECTS). Stwierdzenie równoważności dyplomu Bakaławra z jego polskim odpowiednikiem jest możliwe w drodze nostryfikacji.

CKE (Centralna Komisja Egzaminacyjna) – instytucja, która, m.in. udziela informacji o sposobie organizacji i przeprowadzania egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie.

ESCO – wielojęzyczna klasyfikacja europejskich umiejętności, kompetencji, kwalifikacji i zawodów. Określa i kategoryzuje umiejętności, kompetencje, kwalifikacje i zawody istotne dla unijnego rynku pracy oraz kształcenia i szkolenia. ESCO jest inicjatywą DG ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Włączenia Społecznego, wspieraną przez Europejskie Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego (Cedefop). Obecnie ma też wersję ukraińskojęzyczną.

ERK / EQF (Europejska Rama Kwalifikacji) – narzędzie, które pomaga w komunikacji i porównywaniu systemów kwalifikacji w Europie. Osiem europejskich poziomów odniesienia opisano w kategoriach efektów uczenia się: wiedzy, umiejętności i kompetencji. Dzięki temu krajowe systemy kwalifikacji, krajowe ramy kwalifikacji (ang. NQF) i kwalifikacje w Europie odniesione są do poziomów ERK. Uczący się, absolwenci, organizatorzy kształcenia i szkolenia, pracodawcy mogą dzięki temu lepiej zrozumieć i porównywać kwalifikacje nadawane w różnych krajach i różnych systemach kształcenia i szkolenia (Punkt Koordynacyjny ds. Polskiej i Europejskiej Ramy Kwalifikacji).

Grupa zawodów – sformalizowane (tj. ujęte w międzynarodowych i krajowych klasyfikacjach) zestawienie zawodów.

ISCO – międzynarodowy standard klasyfikacji zawodów wprowadzony przez Międzynarodową Organizację Pracy. Obecnie obowiązuje standard ISCO-08. Ukraina odnosi swoją klasyfikację zawodów do poprzedniej jego wersji, czyli do ISCO-88.

Kwalifikacja – termin, który funkcjonuje zarówno w języku potocznym, jak i jest formalnie ujęty w polskich przepisach, na przykład, w ustawie z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz.U. 2016 poz. 64). Nie ma jednak zgodności co do jego precyzyjnego znaczenia. W różnych aktach prawnych jest on różnie ujmowany, a niektóre ustawy odnoszą się do niego bez podawania jego zakresu. Słowem, definicja kwalifikacji wymaga jeszcze ujednoczenia w polskim prawodawstwie (Sławiński, 2017). Dla potrzeb tego projektu zdecydowano się przyjąć szerokie, bliskie potocznemu, rozumienie terminu kwalifikacja (zawodowa), tj. jako obejmujące wszelkie formalnie opisane wymagania konieczne lub preferowane do podjęcia pracy w danym zawodzie czy specjalności. W tym ujęciu może się więc termin ten odnosić zarówno (w pewnym

przynajmniej zakresie) do efektów kształcenia (wiedzy, umiejętności, kompetencji społecznych), jak i uprawnień zawodowych. Takie podejście jest determinowane koniecznością porównania w ramach projektu *Techniczne wsparcie w celu ułatwienia integracji społecznej i zawodowej obywateli państw trzecich w Polsce, w tym osób uciekających z Ukrainy* dwóch dalece odmiennych systemów: polskiego i ukraińskiego, w tym ostatnim przypadku systemu, który przechodzi obecnie istotne przekształcenia. Szczegółowe uzasadnienie takiego ujęcia terminu kwalifikacja zawiera raport podsumowujący projekt. Warto jednak tu podkreślić, że tam gdzie przywołujemy w naszej analizie porównawczej takie terminy jak: kwalifikacje uregulowane lub rynkowe, pełne, częściowe czy kwalifikacje w zawodzie, mają one znaczenie określone w polskich przepisach i są użyte w odniesieniu do polskiego systemu opisu zawodów i kwalifikacji.

Kwalifikacje częściowe – wszystkie kwalifikacje włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji, które nie są kwalifikacjami pełnymi. Mogą być one tworzone zarówno w systemach oświaty i szkolnictwa wyższego, jak i poza nimi. W ich przypadku zakres wymaganych efektów uczenia się jest z zasady węższy niż w przypadku kwalifikacji pełnych. Na ogół wymagania te są związane z wyraźnie określonym rodzajem działalności. Do kwalifikacji częściowych nadawanych w systemie oświaty zalicza się, m.in. **kwalifikacje w zawodzie** (potwierdzone świadectwem) (Sławiński, 2017).

Kwalifikacje pełne – kwalifikacje, które są nadawane wyłącznie w ramach systemu oświaty po ukończeniu określonych etapów kształcenia oraz w ramach systemu szkolnictwa wyższego i nauki po ukończeniu kształcenia specjalistycznego, studiów pierwszego stopnia, studiów drugiego stopnia i jednolitych studiów magisterskich oraz po uzyskaniu stopnia doktora w rozumieniu ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2016 poz. 64).

Kwalifikacje rynkowe – kwalifikacje nieuregulowane przepisami prawa, których nadawanie odbywa się na zasadzie swobody działalności gospodarczej (Dz.U. 2020 poz. 226).

Kwalifikacje uregulowane – kwalifikacje ustanowione odrębnymi przepisami, których nadawanie odbywa się na zasadach określonych w tych przepisach, z wyłączeniem kwalifikacji nadawanych w systemie oświaty oraz systemie szkolnictwa wyższego i nauki (Dz.U. 2020 poz. 226).

Kwalifikacje w zawodzie – wyodrębniony w danym zawodzie zestaw oczekiwanych efektów kształcenia, których osiągnięcie potwierdza świadectwo wydane przez okręgową komisję egzaminacyjną po zdaniu egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie w zakresie jednej kwalifikacji. Uwaga: należy odróżniać kwalifikację w zawodzie od kwalifikacji zawodowych (potwierdzanych odpowiednim dyplomem). Do uzyskania dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe – w zależności od zawodu – może być wymagane uzyskanie jednej lub kilku kwalifikacji w zawodzie. Ta sama kwalifikacja w zawodzie może być wymagana w kilku różnych zawodach (Sławiński, 2017).

Młodszy bakaławr – dyplom młodszego bakaławra uzyskuje się w Ukrainie po ukończeniu studiów w krótkim cyklu, które trwają 2 lata (120 ECTS). Dyplom ten nie ma odpowiednika w polskim systemie szkolnictwa wyższego. W Ukrainie średnie szkoły zawodowe zostały włączone do systemu szkolnictwa wyższego i w związku z tym wydawane przez nie dyplomy Młodszego bakaławra są tam uważane za dokumenty poświadczające ukończenie edukacji na poziomie wyższym. Z tego też powodu nie mogą być one traktowane w Polsce jako świadectwa szkolne uzyskane

za granicą, o których mowa w art. 93 ustawy o systemie oświaty. W polskich szkołach wyższych nie prowadzi się tego typu kształcenia, więc nie ma możliwości stwierdzenia równoważności dyplomów Młodsze bakaławra lub Młodsze specjalisty z dyplomami wydawanymi przez polskie uczelnie w drodze nostryfikacji (ENIC-NARIC Polska, 2023).

Młodszy specjalista (Молодший спеціаліст) – przed reformą systemu edukacji z 2014 r. kształcenie na studiach krótkich obejmowało 3–4 lata na podbudowie 9-letniej szkoły albo 2–3 lata na bazie 11-letniej pełnej szkoły średniej i kończyło się w Ukrainie dyplomem Młodsze specjalisty. Ostatni nabór na studia prowadzące do jego uzyskania nastąpił w 2019 r. Obecnie dyplom Młodsze specjalisty potwierdza ten sam poziom wykształcenia co dyplom Młodsze bakaławra. Żaden z nich nie ma odpowiednika w polskim systemie szkolnictwa wyższego. W Ukrainie średnie szkoły zawodowe zostały włączone do systemu szkolnictwa wyższego i w związku z tym wydawane przez nie dyplomy Młodsze specjalisty lub Młodsze bakaławra są tam uważane za dokumenty poświadczające ukończenie edukacji na poziomie wyższym; dlatego nie mogą być one traktowane w Polsce jako świadectwa szkolne uzyskane za granicą, o których mowa w art. 93 ustawy o systemie oświaty. W polskich szkołach wyższych nie prowadzi się tego typu kształcenia, więc nie ma możliwości stwierdzenia równoważności dyplomów Młodsze bakaławra lub Młodsze specjalisty z dyplomami wydawanymi przez polskie uczelnie w drodze nostryfikacji (ENIC-NARIC Polska, 2023).

Nostryfikacja – procedura prowadząca do ustalenia polskiego odpowiednika zagranicznego dyplomu. Nostryfikacji podlega dyplom ukończenia studiów za granicą, który nie może być uznany za równoważny odpowiedniemu polskiemu dyplomowi i tytułowi zawodowemu na podstawie umowy międzynarodowej określającej równoważność (NAWA).

PRK (Polska Rama Kwalifikacji) – krajowa NQF (National Qualification Framework). Składa się na nią opis ośmiu wyodrębnionych w Polsce poziomów kwalifikacji odpowiadających odpowiednim poziomom Europejskich Ram Kwalifikacji (...) sformułowany za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się dla kwalifikacji na poszczególnych poziomach (Dz.U. 2020 poz. 226)

Specjalista (Спеціаліст) – przed wprowadzeniem reformy systemu edukacji w 2014 r., dyplom specjalisty był wydawany w Ukrainie po ukończeniu studiów jednolitych oraz niektórych kierunków studiów II stopnia. Ostatni nabór na kształcenie prowadzące do jego uzyskania nastąpił w 2016 r. Obecnie tytuł ten jest w Ukrainie uznawany za równoważny z tytułem magistra. W Polsce zarówno dyplom magistra jak i specjalisty wydany w Ukrainie przed dniem 20 czerwca 2006 r. jest uważany za równoważny z polskim odpowiednikiem na podstawie umów międzynarodowych. W przypadku dokumentów wydanych później konieczna jest ich nostryfikacja (ENIC-NARIC Polska, 2023).

Specjalność – wynik podziału pracy w ramach zawodu, zawiera część zadań o podobnym charakterze (związanych z wykonywaną funkcją lub przedmiotem pracy), wymagających pogłębionej lub dodatkowej wiedzy i umiejętności, zdobytych w wyniku dodatkowego szkolenia lub praktyki (DRP MRiPS, 2023).

Ukraińska Rama Kwalifikacji – krajowa NQF (National Qualification Framework) – została wprowadzona w 2011 r. W 2020 r. jej poziomy zostały dostosowane do ERK/EQF (Europejskiej Ramy Kwalifikacji), choć nadal istnieją między nimi różnice (European Training Foundation, 2023). Odniesienia do ERK / EQF jakie pojawiają się w tej analizie mają więc czasem charakter orientacyjny.

Uprawnienie zawodowe – podstawowy element prawa podmiotowego, który wiąże się z faktem posiadania określonego zawodu. W praktyce wyróżnienie uprawnień zawodowych następuje w przypadku występowania zawodów regulowanych, czyli tam, gdzie stawiane są warunki przystąpienia do zawodu (Hasła LEX, na: profinfo.pl).

Walidacja – sprawdzenie, czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się tej osoby, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji (Dz.U. 2020 poz. 64).

Zawód – zbiór zadań zawodowych wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kompetencji (wiedzy i umiejętności), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki (DRP MRiPS, 2023).

Zadanie zawodowe – wycinek / etap pracy wynikający z pełnionych funkcji i obowiązków, na który składają się określone czynności zmierzające do osiągnięcia celu (Gruza & Hordyjewicz, 2014).

Zbiór zawodów – w kontekście tej analizy rozumiany jest jako pojęcie szersze niż grupa zawodów. Ze względu na różnice występujące pomiędzy międzynarodowymi (w tym unijnymi) klasyfikacjami a klasyfikacją polską czy ukraińską, konieczne stało się znalezienie pojęcia szerszego, tak aby możliwe było dokładne zmapowanie, jakie zawody występują w danym obszarze tematycznym oraz w pełni oddać występujące pomiędzy nimi podobieństwa i różnice.

Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji – rejestr publiczny (...) ewidencjonujący kwalifikacje włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (Dz.U. 2020 poz. 64).

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZBIORU

1.1. Nazwy i kody grup zawodów opisanych w zbiorze

Zbiór zawodów *Nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących i zawodowych* zawiera wybrane zawody usytuowane w następujących grupach (według krajowych i międzynarodowych klasyfikacji):

POLSKA KLASYFIKACJA ZAWODÓW I SPECJALNOŚCI NA POTRZEBY RYNKU PRACY – WG STANU NA DZIEŃ 1 STYCZNIA 2023	ISCO-08	ESCO	WEDŁUG OBECNEJ KLASYFIKACJI UKRAIŃSKIEJ (OPARTEJ CZĘŚCIOWO NA ISCO-88)
2320 Nauczyciele kształcenia zawodowego	2320 Vocational Education Teachers	2320 Vocational Education Teachers	3340 Фахівці спеціалізованої освіти та інші фахівці в галузі освіти та навчання (Спеціалісти kształcenia branżowego oraz inni specjaliści w dziedzinie edukacji i kształcenia)
2330 Nauczyciele szkół ponadpodstawowych (z wyjątkiem nauczycieli kształcenia zawodowego)	2330 Secondary Education Teachers	2330 Secondary Education Teachers	2320 Вчителі закладів загальної середньої освіти та спеціалізованої освіти (Nauczyciele szkół średnich ogólnokształcących i branżowych)

2341 Nauczyciele szkół podstawowych	2341 Primary School Teachers	2341 Primary School Teachers	2331 Вчителі початкової школи (Nauczyciele szkoły podstawowej)
2359 Specjaliści nauczania i wychowania gdzie indziej niesklasyfikowani	2359 Teaching Professionals Not Elsewhere Classified	2359 Teaching Professionals Not Elsewhere Classified	Brak bezpośredniego odpowiednika
5312 Asystenci nauczycieli	5312 Teachers' Aides	5312 Teachers' Aides	

Broszura nie opisuje wszystkich zawodów, które znajdują się w wyżej wymienionych grupach klasyfikacyjnych, a jedynie te wybrane. Wynika to z metodologii przyjętej dla tej analizy porównawczej. Jej punktem wyjścia były zawody deficytowe na polskim rynku pracy, dla których poszukiwano zawodów bardzo podobnych lub pokrewnych w Ukrainie. Ostatecznie analiza objęła te z nich, dla których istnieją formalne opisy lub standardy zawodowe. Szczegółowe uzasadnienie takiego podejścia zawiera raport podsumowujący komponent *Rynek pracy w projekcie Wsparcie techniczne w celu ułatwienia integracji społecznej i zawodowej obywateli państw trzecich w Polsce, w tym osób uciekających z Ukrainy*.

1.2. Nazwy i kody poszczególnych zawodów w zbiorze

PL	UA
<ul style="list-style-type: none"> • Nauczyciel przedmiotu w szkole podstawowej (234102) • Nauczyciel przedmiotu w szkole ponadpodstawowej (233001) • Asystent nauczyciela dziecka cudzoziemca (531201) • Asystent edukacji romskiej (531203) • Lektor języka obcego (531201) / Nauczyciel języka obcego 	<ul style="list-style-type: none"> • Вчитель початкової школи (з дипломом молодшого спеціаліста) WYMOWA <i>Wczytel poczatkoweji szkoły (z dyplomom młodszocho specjalista)</i> TŁUMACZENIE Nauczyciel w szkole podstawowej (z dyplomem młodszego specjalisty) • Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти

PL	UA
<ul style="list-style-type: none"> • Nauczyciel przedmiotów zawodowych artystycznych (232002) • Nauczyciel przedmiotów teoretycznych zawodowych (232003) / Nauczyciel teoretycznych przedmiotów zawodowych • Nauczyciel praktycznej nauki zawodu (232001) • Instruktor praktycznej nauki zawodu (235905) 	<p>ВЫМОВА <i>Wczytel początkowych klasiv zakładu zahalnoj seređnioji osvity</i></p> <p>ТЛУМАЧЕНІЕ Nauczyciel klas początkowych szkoły średniej ogólnokształcącej</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вчитель закладу загальної середньої освіти <p>ВЫМОВА <i>Wczytel zakładu zahalnoj seređnioji osvity</i></p> <p>ТЛУМАЧЕНІЕ Nauczyciel szkoły średniej ogólnokształcącej</p> <ul style="list-style-type: none"> • Викладач мистецької школи (за видами навчальних дисциплін) <p>ВЫМОВА <i>Wykładowca mystećkoji szkoły (za wydamy nawczalnych dyscyplin)</i></p> <p>ТЛУМАЧЕНІЕ Nauczyciel szkoły artystycznej (według rodzaju dyscypliny)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Педагог професійного навчання <p>ВЫМОВА <i>Pedahoh profesijnoho nawczannia</i></p> <p>ТЛУМАЧЕНІЕ Nauczyciel zawodu</p>

1.3. Mapa zbioru

Pomiędzy ukraińskim i polskim systemem edukacji szkolnej występują różnice strukturalne. Dopiero od stosunkowo niedawna, w wyniku reformy z 2017 roku, w Ukrainie proces edukacji szkolnej trwa 12 lat, podobnie jak w Polsce. Wcześniej (od 1995 r.) trwał on 11 lat, jeszcze wcześniej 10. Po ukończeniu 4-letniej szkoły podstawowej, uczniowie konstytuują swoją edukację w szkole średniej bazowej (I stopnia), a kolejno przechodzą do szkoły średniej II stopnia, której ukończenie oznacza pełną edukację średnią. Ten ostatni etap nie jest obowiązkowy i trwa 2 lata. Alternatywnie, uczeń może po ukończeniu bazowej szkoły średniej (I stopnia) przejść do edukacji branżowej.

Z tych odmiennych systemów edukacji wynikają różnice pomiędzy polskimi a ukraińskimi zawodami nauczycielskimi, na które to różnice dodatkowo ma wpływ zróżnicowanie zakresu nauczanych treści (podstaw programowych). W pewnym przynajmniej zakresie (UA) Nauczyciel klas początkowych szkoły średniej ogólnokształcącej będzie odpowiednikiem (PL) Nauczyciela przedmiotu w szkole podstawowej.

Dostępne standardy zawodowe odnoszące się do nauczania w Ukrainie pokazują, że zawody nauczycielskie są tam mniej zróżnicowane, tj. wymagania ich dotyczące są mniej szczegółowo

wyodrębnione niż w Polsce. Na przykład, w zakresie edukacji zawodowej, istnieje jeden standard (UA) Nauczyciela zawodu, podczas gdy w tym obszarze w Polsce wyróżnia się aż 3 specjalności: (PL) Nauczyciela przedmiotów teoretycznych zawodowych, który to zawód w przepisach oświatowych występuje pod nazwą Nauczyciela teoretycznych przedmiotów zawodowych oraz (PL) Nauczyciela praktycznej nauki zawodu, jak też (PL) Instruktora praktycznej nauki zawodu. Nie ma również wyodrębnionego opisu (PL) Lektora języka obcego, który w polskiej nomenklaturze oświatowej nazywa się Nauczycielem języka obcego, a do którego dostęp w Polsce regulują szczegółowe przepisy. W Polsce szczegółowe wymagania kwalifikacyjne, jakie powinni spełniać nauczyciele różnych specjalności i typów szkół określa obecnie Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli, Dz.U. 2017 poz. 1575 z późn. zm. Nie ma ono odpowiednika w Ukrainie.

Dwie kolejne ważne różnice między pracą w zawodzie nauczycielskim w Polsce i Ukrainie dotyczą przygotowania pedagogicznego. W Polsce jest ono wymagane w określonym wymiarze, w Ukrainie można go uzupełnić już w ramach podjętej pracy (rok stażu). W Ukrainie nie ma też wymogu posiadania zaświadczenia o niekaralności, choć standardy zawodowe wspominają o nienagannej postawie etycznej jaką powinien przejawiać nauczyciel.

Zbiór zawodów Nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących i zawodowych zawiera więc więcej zawodów polskich niż ukraińskich. Umożliwia to pokazanie szerokiego obrazu w zakresie szczegółowych wymagań, jeśli chodzi o dostęp do zawodów nauczycielskich w Polsce.

Zawody nauczycielskie w Polsce są zawodami regulowanymi co stanowić może jedną z głównych barier w dostępie do nich przez cudzoziemców, którzy zdobyli swoje kwalifikacje zawodowe poza UE. Dodatkowo, istniejące przepisy stanowią, że w szkołach mogą być zatrudniani nauczyciele, którzy nie są obywatelami polskimi dopiero wtedy, gdy jest taka organizacyjna potrzeba; przy tym priorytetowo cudzoziemcy mają być dopuszczani do stanowisk nauczycieli języków obcych (Dz.U. 1992 nr 85 poz. 432).

Zdecydowanie mniej wymogów regulujących dostęp do nich mają zawody związane z asystowaniem nauczycielowi, takie jak (PL) Asystent nauczyciela dziecka cudzoziemca czy (PL) Asystent edukacji romskiej. Oba zostały szczegółowo opisane w tym zbiorze.

2. ANALIZA PORÓWNAWCZA POSZCZEGÓLNYCH ZAWODÓW W ZBIORZE

2.1. (PL) Nauczyciel przedmiotu w szkole podstawowej • (UA) Nauczyciel w szkole podstawowej (z dyplomem młodszego specjalisty)(Вчитель початкової школи (з дипломом молодшого спеціаліста) • (UA) Nauczyciel klas początkowych szkoły średniej ogólnokształcącej (Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти)

2.1.1. Dane identyfikacyjne zawodu

PL	UA	
Nauczyciel przedmiotu w szkole podstawowej (234102)	Вчитель початкової школи (з дипломом молодшого спеціаліста)	Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти
ZAWÓD REGULOWANY	<p>WYMOWA <i>Wczytel</i> <i>początkowoi szkoły</i> (z dyplomem młodszoho specjalista)</p> <p>TŁUMACZENIE Nauczyciel w szkole podstawowej (z dyplomem młodszego specjalisty)</p>	<p>WYMOWA <i>Wczytel</i> <i>początkowych klasiw zakładu</i> <i>zahalnoji seredńioji oswity</i></p> <p>TŁUMACZENIE Nauczyciel klas początkowych szkoły średniej ogólnokształcącej</p>

2.1.2. Podobieństwa i różnice (PL)

Nauczyciel przedmiotu w szkole podstawowej i (UA) Nauczyciel w szkole podstawowej (z dyplomem młodszego specjalisty) oraz (UA) Nauczyciel klas początkowych szkoły średniej ogólnokształcącej to:

ZAWODY POKREWNE

Występuje w ich przypadku stosunkowo zbieżny zakres ogólnych zadań, jednak osoba wykonująca zawód (UA) Nauczyciela szkoły podstawowej (z dyplomem młodszego specjalisty) może posiadać wykształcenie niższe niż wymagane w zawodzie (PL) Nauczyciela przedmiotu w szkole podstawowej. Ważne jest tutaj podkreślenie, że szkoła podstawowa w Ukrainie trwa 4 lata, a w Polsce 8, z czego wynika też pokrewieństwo do zawodu (UA) Nauczyciel klas początkowych szkoły średniej

ogólnokształcącej. Mogą też występować znaczące różnice w szczegółowym zakresie zadań zawodowych tych nauczycieli. Dodatkową barierą w dostępie do polskiego zawodu jest fakt, że jest on regulowany. Możliwe (i stosowane w praktyce) jest natomiast podjęcie pracy w charakterze (PL) Asystenta nauczyciela dziecka cudzoziemskiego, (PL) Asystenta edukacji romskiej (zob. 2.3) czy Asystenta nauczyciela (zob. Broszura 7/2023). Jako, że są one zawodami o niższym progu wejścia, stanowić mogą tymczasowe rozwiązanie na czas uzupełniania / potwierdzania kwalifikacji w zawodzie nauczyciela w Polsce.

2.1.3. Opis zadań zawodowych

(PL) NAUCZYCIEL PRZEDMIOTU W SZKOLE PODSTAWOWEJ	(UA) NAUCZYCIEL W SZKOLE PODSTAWOWEJ (Z DYPLOMEM MŁODSZEGO SPECJALISTY)	(UA) NAUCZYCIEL KLAS POCZĄTKOWYCH SZKOŁY ŚREDNIEJ OGÓLNOKSZTAŁCĄCEJ
<p>Synteza: prowadzi zajęcia dydaktyczno-wychowawcze nauczając danego przedmiotu w szkole podstawowej; dba, aby uczniowie nabyli wiedzę i umiejętności określone w podstawach programowych kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych. Realizuje zadania związane z powierzonym stanowiskiem oraz podstawowymi funkcjami szkoły: dydaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą, w tym zadania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę, wspiera uczniów w ich rozwoju i dba o własny rozwój zawodowy.</p>	<p>Synteza: organizuje działania edukacyjne i poznawcze, proces kształcenia i rozwoju uczniów szkół podstawowych.</p>	<p>Synteza: organizuje działania edukacyjne i poznawcze, proces kształcenia i rozwoju uczniów szkół średnich w klasach początkowych.</p>

ZADANIA ZAWODOWE		
(PL) NAUCZYCIEL PRZEDMIOTU W SZKOLE PODSTAWOWEJ	(UA) NAUCZYCIEL W SZKOLE PODSTAWOWEJ (Z DYPLOMEM MŁODSZEGO SPECJALISTY)	(UA) NAUCZYCIEL KLAS POCZĄTKOWYCH SZKOŁY ŚREDNIEJ OGÓLNOKSZTAŁCĄCEJ
<ul style="list-style-type: none"> realizuje podstawę programową Ministerstwa Edukacji i Nauki (w zakresie nauczanego przedmiotu) realizuje program nauczania danego przedmiotu według zasad współczesnej dydaktyki, z zastosowaniem nowoczesnych metod nauczania i środków dydaktycznych wyposaża uczniów w wiedzę ogólną z zakresu nauczanego przedmiotu aktualizuje treści kształcenia i udoskonala metody nauczania w związku z rozwojem nauk właściwych dla nauczanego przedmiotu kształtuje u uczniów umiejętności intelektualne i praktyczne określone w podstawie programowej oraz szkolnych programach nauczania decyduje w sprawie doboru metod, form organizacyjnych, podręczników, środków dydaktycznych w nauczaniu swojego przedmiotu doskonalą metody nauczania i wychowania 	<ul style="list-style-type: none"> planuje proces edukacyjny opracowuje plany lekcji i inne formy organizacji procesu edukacyjnego prowadzi zajęcia edukacyjne i wychowawcze przeprowadza diagnostykę pedagogiczną uczniów; uwzględnia indywidualne potrzeby uczniów dobiera odpowiednie metody, środki i formy nauczania, zgodnie z charakterystyką uczniów danej klasy przeprowadza ocenę pracy uczniów wspiera rozwój uczniów w środowisku edukacyjnym i rodzinie tworzy bezpieczne środowisko edukacyjne współpracuje z rodzicami i innymi podmiotami, aby wspierać harmonijny rozwój dziecka identyfikuje mocne i słabe strony własnej działalności pedagogicznej może udzielać pomocy metodycznej współpracownikom w dziedzinie edukacji, wychowania i socjalizacji dzieci w młodszym wieku szkolnym 	<ul style="list-style-type: none"> planuje proces edukacyjny opracowuje plany lekcji i inne formy organizacji procesu edukacyjnego prowadzi zajęcia edukacyjne i wychowawcze przeprowadza diagnostykę pedagogiczną uczniów uwzględnia indywidualne potrzeby uczniów dobiera odpowiednie metody, środki i formy nauczania, zgodnie z charakterystyką uczniów danej klasy przeprowadza ocenę pracy uczniów wspiera rozwój uczniów w środowisku edukacyjnym i rodzinie tworzy bezpieczne środowisko edukacyjne współpracuje z rodzicami i innymi podmiotami, aby wspierać harmonijny rozwój dziecka identyfikuje mocne i słabe strony własnej działalności pedagogicznej może udzielać pomocy metodycznej współpracownikom w dziedzinie edukacji, wychowania i socjalizacji dzieci w młodszym wieku szkolnym

(PL) NAUCZYCIEL PRZEDMIOTU W SZKOLE PODSTAWOWEJ	(UA) NAUCZYCIEL W SZKOLE PODSTAWOWEJ (Z DYPLOMEM MŁODSZEGO SPECJALISTY)	(UA) NAUCZYCIEL KLAS POCZĄTKOWYCH SZKOŁY ŚREDNIEJ OGÓLNOKSZTAŁCĄCEJ
<ul style="list-style-type: none"> • zapewnia warunki do wszechstronnego i harmonijnego rozwoju ucznia • stwarza warunki sprzyjające rozwijaniu u uczniów samodzielności myślenia, wdraża do samodzielnej, systematycznej pracy, przy zastosowaniu nowoczesnych metod dydaktycznych • dba o kształtowanie u uczniów postaw moralnych i obywatelskich zgodnie z ideą demokracji, rozwija u uczniów wrażliwość społeczną, moralną i estetyczną • krzewi dobre obyczaje i dba o czystość języka ojczystego ucznia w mowie i piśmie • realizuje założenia polityki państwa i przestrzega prawa oświatowego • stale ocenia umiejętności uczniów, ich postępy w nauce oraz analizuje przyczyny niepowodzeń • prowadzi dokumentację pedagogiczną w zakresie osiągniętych wyników nauczania i realizacji programu nauczania • komunikuje się i współpracuje z rodzicami i opiekunami uczniów • współdziała z nauczycielami innych przedmiotów, pedagogiem szkolnym, 	<ul style="list-style-type: none"> • stale podnosi swój poziom zawodowy 	<ul style="list-style-type: none"> • stale podnosi swój poziom zawodowy

(PL) NAUCZYCIEL PRZEDMIOTU W SZKOLE PODSTAWOWEJ	(UA) NAUCZYCIEL W SZKOLE PODSTAWOWEJ (Z DYPLOMEM MŁODSZEGO SPECJALISTY)	(UA) NAUCZYCIEL KLAS POCZĄTKOWYCH SZKOŁY ŚREDNIEJ OGÓLNOKSZTAŁCĄCEJ
<p>psychologiem w celu korelacji treści kształcenia i doskonalenia pracy pedagogicznej</p> <ul style="list-style-type: none"> • kształtuje u uczniów podstawowe umiejętności intelektualne i praktyczne, określone w podstawie programowej przedmiotu oraz szkolnych programach nauczania • zapewnia uczniom odpowiednie warunki do nauki poprzez dbałość o pracownię przedmiotową i jej wyposażenie • reaguje na zjawiska patologiczne w rodzinie i środowisku ucznia oraz współdziała z rodzicami, instytucjami opieki i ochrony praw dziecka, informuje rodziców o wynikach dydaktyczno-wychowawczych uczniów • zapewnia opiekę i pomoc indywidualną dla uczniów będących w trudnej sytuacji szkolnej lub społeczno-wychowawczej, w tym organizuje indywidualną opiekę nad uczniami z trudnościami w nauce i zachowaniu • bierze udział w doskonaleniu zawodowym, poszerza i aktualizuje wiedzę z zakresu nauczanego przedmiotu, przez 		

(PL) NAUCZYCIEL PRZEDMIOTU W SZKOLE PODSTAWOWEJ	(UA) NAUCZYCIEL W SZKOLE PODSTAWOWEJ (Z DYPLOMEM MŁODSZEGO SPECJALISTY)	(UA) NAUCZYCIEL KLAS POCZĄTKOWYCH SZKOŁY ŚREDNIEJ OGÓLNOKSZTAŁCĄCEJ
<p>uczestniczenie w różnych formach kształcenia i samokształcenia, wzbogaca własny warsztat pracy przedmiotowej i wychowawczej</p> <ul style="list-style-type: none"> • przestrzega zasad etyki zawodowej, zachowania tajemnicy służbowej, ergonomii, bezpieczeństwa i higieny pracy oraz stosowania przepisów prawa dotyczących ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska wymaganych na stanowisku pracy <p>Dodatkowe zadania zawodowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pełni funkcję nauczyciela-konsultanta, nauczyciela-doradcy metodycznego • pełni funkcję opiekuna organizacji szkolnej, organizuje zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne kształtujące aktywność społeczną i umiejętność spędzania czasu wolnego uczniów (np. prowadzi koła zainteresowań, zajęcia wyrównawcze dla uczniów słabszych, sprawuje opiekę nad uczniami w czasie wycieczek, turniejów, zawodów, olimpiad itp.) • pełni funkcję wychowawcy klasy itp. 		

2.1.4. Kwalifikacje niezbędne / preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

(PL) NAUCZYCIEL PRZEDMIOTU W SZKOLE PODSTAWOWEJ	(UA) NAUCZYCIEL W SZKOLE PODSTAWOWEJ (Z DYPLOMEM MŁODSZEGO SPECJALISTY)	(UA) NAUCZYCIEL KLAS POCZĄTKOWYCH SZKOŁY ŚREDNIEJ OGÓLNOKSZTAŁCĄCEJ
POZIOM NQF 6 LUB 7	POZIOM NQF 5	POZIOM NQF 5–7
<p>Kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela w szkołach podstawowych posiada osoba, która:</p> <ul style="list-style-type: none"> ukończyła studia II stopnia lub jednolite studia magisterskie, na kierunku (specjalności) zgodnym z nauczaniem przedmiotem lub prowadzonymi zajęciami posiada przygotowanie pedagogiczne <p>(LUB)</p> <ul style="list-style-type: none"> ukończyła studia I stopnia na kierunku (specjalności) zgodnym z nauczaniem przedmiotem lub prowadzonymi zajęciami posiada przygotowanie pedagogiczne <p>(LUB)</p> <ul style="list-style-type: none"> ukończyła studia I stopnia na kierunku, którego efekty kształcenia i umiejętności obejmują treści nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć, wskazane w podstawie programowej dla tego przedmiotu na odpowiednim etapie edukacyjnym posiada przygotowanie pedagogiczne 	<p>Ukończenie studiów wyższych I stopnia w krótkim cyklu (dyplom młodszego specjalisty / młodszego bakaławra) na odpowiednim kierunku.</p>	<p>Ukończenie studiów wyższych I stopnia w krótkim cyklu (dyplom młodszego specjalisty / młodszego bakaławra) na odpowiednim kierunku.</p> <p>(LUB)</p> <p>Ukończenie studiów wyższych I stopnia (dyplom specjalisty/ bakaławra) na odpowiednim kierunku.</p> <p>(LUB)</p> <p>Ukończenie studiów wyższych II stopnia (dyplom magistra) na odpowiednim kierunku.</p>

POZIOM NQF 6 LUB 7	POZIOM NQF 5	POZIOM NQF 5–7
<p>(LUB)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ukończyła studia I stopnia na kierunku (specjalności) innym niż powyższe • ukończyła studia podyplomowe lub kurs kwalifikacyjny, w zakresie nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć, • posiada przygotowanie pedagogiczne <p>(LUB)</p> <ul style="list-style-type: none"> • jest absolwentem zakładu kształcenia nauczycieli w specjalności odpowiadającej nauczanemu przedmiotowi lub prowadzonym zajęciom <p>(LUB)</p> <ul style="list-style-type: none"> • jest absolwentem zakładu kształcenia nauczycieli w specjalności innej niż wymieniona powyżej • ukończyła kurs kwalifikacyjny w zakresie nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć. <p>Źródło: Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli, Dz.U. 2017 poz. 1575 z późn. zm.</p>		
DOKUMENT POTWIERDZAJĄCY KWALIFIKACJE W ZAWODZIE		
<ul style="list-style-type: none"> • dyplom magistra • dyplom licencjata • dyplom ukończenia zakładu kształcenia nauczycieli 	<ul style="list-style-type: none"> • dyplom młodszego specjalisty / młodszego bakaławra 	<ul style="list-style-type: none"> • dyplom młodszego specjalisty / młodszego bakaławra • dyplom młodszego bakaławra

DOKUMENT POTWIERDZAJĄCY KWALIFIKACJE W ZAWODZIE

W zakresie przygotowania pedagogicznego:

- dyplom ukończenia studiów pedagogicznych lub inny dokument wydany przez uczelnię (np. suplement do dyplomu, świadectwo ukończenia studiów podyplomowych)
- dyplom ukończenia zakładu kształcenia nauczycieli
- świadectwo ukończenia pedagogicznego kursu kwalifikacyjnego.

- dyplom magistra

DODATKOWE INFORMACJE

Przygotowanie pedagogiczne

jest rozumiane w przepisach jako nabycie wiedzy i umiejętności z zakresu psychologii, pedagogiki i dydaktyki szczegółowej, nauczanych w wymiarze nie mniejszym niż 270 godzin w powiązaniu z kierunkiem (specjalnością) kształcenia oraz pozytywnie ocenioną praktyką pedagogiczną – w wymiarze nie mniejszym niż 150 godzin.

Wymiar przygotowania pedagogicznego, nie dotyczy osób, które uzyskały przygotowanie pedagogiczne przed dniem 31.10.1991.

Źródło: [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli](#), Dz.U. 2017 poz. 1575 z późn. zm.

Przygotowanie pedagogiczne:

nie jest warunkiem podjęcia pracy, np. w przypadku osób z dyplomem młodszego specjalisty / bakaławra możliwe jest zdobycie przygotowania pedagogicznego podczas pierwszego roku pracy.

Obowiązek doskonalenia zawodowego i podania się certyfikacji pracowników pedagogicznych co najmniej raz na 5 lat.

Nie ma formalnego wymogu posiadania zaświadczenia o niekaralności. Zaświadczenie takie można jednak uzyskać w lokalnych przedstawicielstwach Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Ukrainy, a od niedawna – w mobilnej aplikacji usług administracji publicznej

Przygotowanie pedagogiczne:

nie jest warunkiem podjęcia pracy, np. w przypadku osób z dyplomem młodszego specjalisty / bakaławra możliwe jest zdobycie przygotowania pedagogicznego podczas pierwszego roku pracy.

Obowiązek doskonalenia zawodowego i podania się certyfikacji pracowników pedagogicznych co najmniej raz na 5 lat.

Nie ma formalnego wymogu posiadania zaświadczenia o niekaralności. Zaświadczenie takie można jednak uzyskać w lokalnych przedstawicielstwach Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Ukrainy, a od niedawna – w mobilnej aplikacji usług administracji publicznej Diia (<https://diia.gov.ua/services/vityag-pro-nesudimist>).

DODATKOWE INFORMACJE

Nauczyciel przedmiotu w szkole podstawowej musi spełniać warunek niekaralności potwierdzony zaświadczeniem z Krajowego Rejestru Karnego i nie może przeciwko niemu toczyć się postępowanie karne.

Za zakład kształcenia nauczycieli uważa się: kolegium nauczycielskie, nauczycielskie kolegium języków obcych, studium nauczycielskie, studium wychowania przedszkolnego, studium nauczania początkowego lub pedagogiczne studium techniczne.

Diiia (<https://diiia.gov.ua/services/vityag-pro-nesudimist>).

2.1.5. Ścieżka dostępu do zawodu (PL) Nauczyciel przedmiotu w szkole podstawowej

Zawód nauczyciela, w tym przypadku (PL) Nauczyciela przedmiotu w szkole podstawowej jest w Polsce zawodem regulowanym, tzn. przed podjęciem pracy w tym zawodzie konieczne jest spełnienie określonych prawem warunków, tj.:

- warunków opisanych w pkt. 2.1.4.
- warunku niekaralności.

Dodatkowo, w szkołach mogą być zatrudniani nauczyciele niebędący obywatelami polskimi, wtedy, gdy taka potrzeba wynika z organizacji nauczania w szkole, przede wszystkim jednak na stanowiskach nauczycieli języków obcych.

Źródło: [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 października 1992 r. w sprawie zasad i warunków zatrudniania w szkołach i placówkach publicznych nauczycieli nie będących obywatelami polskimi](#), Dz.U. 1992 nr 85 poz. 432.

WAŻNE

Decyzje w zakresie zatrudnienia danej osoby na stanowisku nauczycielowa podejmuje dyrektor szkoły lub placówki.

W odniesieniu do Ukrainy nostryfikacji można dokonać tylko w przypadku dyplomu ukończenia studiów wyższych I i II stopnia (tytuł bakaławra lub magistra). W polskich szkołach wyższych nie prowadzi się kształcenia w skróconym cyklu, więc nie jest możliwa nostryfikacja dyplomu młodszego specjalisty / młodszego bakaławra. W tym przypadku konieczne jest uzupełnienie kwalifikacji poprzez ukończenie studiów I stopnia w systemie polskim.

ŚCIEŻKA STANDARDOWA

Konieczne jest uznanie wymaganego dyplomu ukończenia studiów na odpowiednim kierunku poprzez:

- nostryfikację; Więcej informacji o procedurze: [NAWA](#)
- uznanie go za równoważny z polskim dyplomem ukończenia studiów wyższych magisterskich; w przypadku Ukrainy za takie uznawane są dyplomy uzyskane do 20.06.2006 r. Więcej informacji: [NAWA](#).

Konieczne może się także okazać potwierdzenie przygotowania pedagogicznego lub jego uzupełnienie na kursie kwalifikacyjnym.

Podstawa prawna: art. 38 i art. 39 [ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa](#), Dz.U. 2022 poz. 583.

ŚCIEŻKA UPROSZCZONA

Dyrektor placówki może w uzasadnionych przypadkach zatrudnić osobę niespełniającą wymagań, ale posiadającą w ocenie dyrektora szkoły odpowiednie przygotowanie do prowadzenia zajęć. *Dyrektor szkoły może uznać przygotowanie za właściwe nawet w przypadku braku nostryfikacji dyplomu.*

Podstawa prawna: art. 15 [ustawy – Prawo oświatowe](#), Dz.U. 2017 poz. 59.

ŚCIEŻKA TYMCZASOWA

W latach szkolnych 2021/2022–2023/2024 na stanowisku pomocy nauczyciela (jako asystent nauczyciela) może być zatrudniona osoba nieposiadająca obywatelstwa polskiego, jeżeli posiada znajomość języka polskiego w mowie i piśmie w stopniu umożliwiającym pomoc uczniowi, który nie zna języka polskiego albo zna go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki.

Nie ma wymogu oficjalnego potwierdzania znajomości języka polskiego.

Podstawa prawna: art. 57 [ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa](#), Dz.U. 2022 poz. 583.

2.2. (PL) Nauczyciel przedmiotu w szkole ponadpodstawowej • (UA) Nauczyciel szkoły średniej ogólnokształcącej (Вчитель закладу загальної середньої освіти)

2.2.1. Dane identyfikacyjne zawodu

PL	UA
Nauczyciel przedmiotu w szkole ponadpodstawowej	Вчитель закладу загальної середньої освіти
ZAWÓD REGULOWANY	WYMOWA <i>Wczytel zakładu zahalnoji serednioji oswity</i> TŁUMACZENIE Nauczyciel szkoły średniej ogólnokształcącej

2.2.2. Podobieństwa i różnice (PL)

Nauczyciel przedmiotu w szkole ponadpodstawowej i (UA) Nauczyciel szkoły średniej ogólnokształcącej to:

ZAWODY POKREWNE

W obu zawodach występuje stosunkowo zbieżny zakres zadań, jednak osoba wykonująca zawód (UA) Nauczyciela szkoły średniej ogólnokształcącej może posiadać wykształcenie niższe niż wymagane w zawodzie (PL) Nauczyciela przedmiotu w szkole ponadpodstawowej. Warto tu zaznaczyć, że możliwe jest w przypadku tych zawodów wystąpienie odmiennego zakresu zadań szczegółowych w związku z różnicami strukturalnymi pomiędzy polskim a ukraińskim system edukacji. Dodatkową barierą w dostępie do polskiego zawodu stanowić może to, że jest on regulowany. Możliwe (i stosowane w praktyce) jest natomiast podjęcie pracy w charakterze pomocy nauczyciela, czy to w zawodzie (PL) Asystenta nauczyciela dziecka cudzoziemskiego, (PL) Asystenta edukacji romskiej (zob. 2.3) czy Asystenta nauczyciela (zob. Broszura 7/2023). Jako, że są one zawodami o niższym progu wejścia stanowić mogą tymczasowe rozwiązanie na czas uzupełniania / potwierdzania kwalifikacji w zawodzie nauczyciela w Polsce.

2.2.3. Opis czynności zawodowych

(PL) NAUCZYCIEL PRZEDMIOTU W SZKOLE PONADPODSTAWOWEJ	(UA) NAUCZYCIEL SZKOŁY ŚREDNIEJ OGÓLNOKSZTAŁCĄCEJ
<p>Synteza: Prowadzi zajęcia dydaktyczno-wychowawcze nauczając określonych przedmiotów w szkole ponadpodstawowej: liceach, technikumach, szkołach branżowych; dba, aby uczniowie nabyli wiedzę i umiejętności określone w podstawach programowych kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół.</p>	<p>Synteza: organizuje działania edukacyjne i poznawcze, proces kształcenia i rozwoju uczniów szkół ponadpodstawowych.</p>

ZADANIA ZAWODOWE	
(PL) NAUCZYCIEL PRZEDMIOTU W SZKOLE PONADPODSTAWOWEJ	(UA) NAUCZYCIEL SZKOŁY ŚREDNIEJ OGÓLNOKSZTAŁCĄCEJ
<ul style="list-style-type: none"> • realizuje podstawę programową kształcenia ogólnego Ministerstwa Edukacji i Nauki, w zakresie nauczanego przedmiotu, w poszczególnych typach szkół • realizuje program nauczania danego przedmiotu według zasad współczesnej dydaktyki, z zastosowaniem nowoczesnych metod nauczania i środków dydaktycznych • wyposaża uczniów w wiedzę ogólną z zakresu nauczanego przedmiotu • aktualizuje treści kształcenia i udoskonala metody nauczania w związku z rozwojem nauk właściwych dla nauczanego przedmiotu • decyduje w sprawie doboru metod, form organizacyjnych, podręczników, środków dydaktycznych w nauczaniu danego przedmiotu • kształtuje u uczniów umiejętności intelektualne i praktyczne, określone w podstawie programowej oraz szkolnych programach nauczania • stwarza uczniom warunki do nabywania umiejętności wyszukiwania, porządkowania i wykorzystywania informacji z różnych źródeł oraz dokumentowania swojej pracy, z zastosowaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • planuje proces edukacyjny • opracowuje plany lekcji i inne formy organizacji procesu edukacyjnego • prowadzi zajęcia edukacyjne w danym przedmiocie oraz zajęcia wychowawcze • przeprowadza diagnostykę pedagogiczną uczniów; • uwzględnia indywidualne potrzeby uczniów • dobiera odpowiednie metody, środki i formy nauczania, zgodnie z charakterystyką uczniów klasy • przeprowadza ocenę pracy uczniów; • wspiera rozwój uczniów w środowisku edukacyjnym i rodzinie; • tworzy bezpieczne środowisko edukacyjne • współpracuje z rodzicami i innymi podmiotami aby wspierać harmonijny rozwój uczniów • identyfikuje mocne i słabe strony własnej działalności pedagogicznej • może udzielać pomocy metodycznej współpracownikom w dziedzinie edukacji, wychowania i socjalizacji uczniów • stale podnosi swój poziom zawodowy

(PL) NAUCZYCIEL PRZEDMIOTU W SZKOLE PONADPODSTAWOWEJ	(UA) NAUCZYCIEL SZKOŁY ŚREDNIEJ OGÓLNOKSZTAŁCĄCEJ
<ul style="list-style-type: none"> • stale ocenia wiedzę i umiejętności uczniów, ich postępy w nauce oraz analizuje przyczyny niepowodzeń • krzewi dobre obyczaje i dba o czystość języka ojczystego ucznia w mowie i piśmie • rozwija u uczniów wrażliwość społeczną, moralną i estetyczną • współdziała z nauczycielami innych przedmiotów, pedagogiem szkolnym, psychologiem w celu korelacji treści kształcenia i doskonalenia pracy pedagogicznej • zapewnia uczniom odpowiednie warunki do nauki poprzez dbałość o pracownię przedmiotową i jej wyposażenie • wdraża uczniów do samodzielnej, systematycznej pracy i samodzielnego rozwiązywania problemów z zakresu nauczanego przedmiotu • kształci u uczniów umiejętności intelektualne i praktyczne w sposób wzbogacający ich wiedzę oraz rozwijający myślenie i postawy niezbędne do twórczego funkcjonowania w społeczeństwie • poszerza i aktualizuje wiedzę własną z zakresu nauczanego przedmiotu, wiedzy psychopedagogicznej, podwyższa swoje kwalifikacje poprzez udział w różnych formach doskonalenia i samokształcenia • rozwija u uczniów szacunek dla wiedzy, zachęca do praktycznego zastosowania zdobytych wiadomości, wyrabia pasję poznawania świata (w tym osobistych zainteresowań) • komunikuje się z rodzicami oraz środowiskiem ucznia w zakresie kształcenia i procesu wychowawczego, informuje o wynikach dydaktyczno-wychowawczych ucznia • reaguje na zjawiska patologiczne w rodzinie i środowisku ucznia, współdziała z rodzicami i instytucjami ochrony praw 	

(PL) NAUCZYCIEL PRZEDMIOTU W SZKOLE PONADPODSTAWOWEJ	(UA) NAUCZYCIEL SZKOŁY ŚREDNIEJ OGÓLNOKSZTAŁCĄCEJ
<p>ucznia, informuje rodziców o wynikach dydaktyczno-wychowawczych uczniów</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapewnia poziom opieki i pomocy indywidualnej dla uczniów będących w trudnej sytuacji szkolnej lub społeczno-wychowawczej, w tym organizuje indywidualną opiekę nad uczniami z trudnościami w nauce i zachowaniu • realizuje założenia polityki państwa i przestrzega prawa oświatowego • prowadzi dokumentację pedagogiczną z zakresu osiągniętych wyników, przebiegu nauczania i realizacji programu nauczania • przestrzega zasad etyki zawodowej, zachowania tajemnicy służbowej, ergonomii, bezpieczeństwa i higieny pracy oraz stosuje przepisy prawa dotyczące ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowisk wymaganych na stanowisku pracy <p>Dodatkowe zadania zawodowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pełni funkcję nauczyciela-konsultanta, nauczyciela-doradcy metodycznego • pełni funkcję opiekuna organizacji szkolnej, organizuje zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne kształtujące aktywność społeczną i umiejętność spędzania czasu wolnego uczniów (np. prowadzi koła zainteresowań, zajęcia wyrównawcze dla uczniów słabszych, sprawuje opiekę nad uczniami w czasie wycieczek, turniejów, zawodów, olimpiad itp.) • pełni funkcję wychowawcy klasy itp. 	

2.2.4. Kwalifikacje niezbędne / preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

(PL) NAUCZYCIEL PRZEDMIOTU W SZKOLE PONADPODSTAWOWEJ	(UA) NAUCZYCIEL SZKOŁY ŚREDNIEJ OGÓLNOKSZTAŁCĄCEJ
POZIOM NQF 7	POZIOM NQF 6 LUB 7
<p>Kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela w szkołach policealnych, liceach ogólnokształcących, technikach, posiada osoba, która:</p> <ul style="list-style-type: none"> ukończyła studia II stopnia lub jednolite studia magisterskie, na kierunku (specjalności) zgodnym z nauczaniem przedmiotem lub prowadzonymi zajęciami posiada przygotowanie pedagogiczne <p>(LUB)</p> <ul style="list-style-type: none"> ukończyła studia II stopnia lub jednolite studia magisterskie, na kierunku, którego efekty kształcenia w zakresie wiedzy i umiejętności obejmują treści nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć, wskazane w podstawie programowej dla tego przedmiotu na odpowiednim etapie edukacyjnym posiada przygotowanie pedagogiczne <p>(LUB)</p> <ul style="list-style-type: none"> ukończyła studia II stopnia lub jednolite studia magisterskie, na kierunku (specjalności) innym niż wymieniony powyżej ukończyła studia podyplomowe w zakresie nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć oraz posiada przygotowanie pedagogiczne. <p>Źródło: Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli, Dz.U. 2017 poz. 1575 z późn. zm.</p>	<p>Ukończenie studiów wyższych I lub II stopnia (z tytułem bakaławra lub magistra) na odpowiednim kierunku.</p>
DOKUMENT POTWIERDZAJĄCY KWALIFIKACJE W ZAWODZIE	
<ul style="list-style-type: none"> dypłom magistra <p>W zakresie przygotowania pedagogicznego:</p>	<ul style="list-style-type: none"> dypłom bakaławra dypłom magistra

DOKUMENT POTWIERDZAJĄCY KWALIFIKACJE W ZAWODZIE

- dyplom ukończenia studiów pedagogicznych lub inny dokument wydany przez uczelnię (np. suplement do dyplomu, świadectwo ukończenia studiów podyplomowych)
- dyplom ukończenia zakładu kształcenia nauczycieli
- świadectwo ukończenia pedagogicznego kursu kwalifikacyjnego.

DODATKOWE INFORMACJE

Nauczyciel przedmiotu w szkole ponadpodstawowej musi spełniać warunek niekaralności potwierdzony zaświadczeniem z Krajowego Rejestru Karnego i nie może przeciwko niemu toczyć się postępowanie karne.

Przygotowanie pedagogiczne jest rozumiane w przepisach jako nabycie wiedzy i umiejętności z zakresu psychologii, pedagogiki i dydaktyki szczegółowej, nauczanych w wymiarze nie mniejszym niż 270 godzin w powiązaniu z kierunkiem (specjalnością) kształcenia oraz pozytywnie ocenioną praktyką pedagogiczną – w wymiarze nie mniejszym niż 150 godzin

Wymiar przygotowania pedagogicznego, nie dotyczy osób, które uzyskały przygotowanie pedagogiczne przed dniem 31.10.1991

Za zakład kształcenia nauczycieli

uważa się: kolegium nauczycielskie, nauczycielskie kolegium języków obcych, studium nauczycielskie, studium wychowania przedszkolnego, studium nauczania początkowego lub pedagogiczne studium techniczne.

Źródło: [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli](#), Dz.U. 2017 poz. 1575 z późn. zm.

Przygotowanie pedagogiczne nie jest warunkiem podjęcia pracy, np. w przypadku osób z dyplomem młodszego specjalisty / bakaławra możliwe jest zdobycie przygotowania pedagogicznego podczas pierwszego roku pracy.

Obowiązek doskonalenia zawodowego i podania się certyfikacji pracowników pedagogicznych co najmniej raz na 5 lat.

Nie ma formalnego wymogu posiadania zaświadczenia o niekaralności.

Zaświadczenie takie można jednak uzyskać można uzyskać w lokalnych przedstawicielstwach Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Ukrainy, a od niedawna – w mobilnej aplikacji usług administracji publicznej Diia (<https://diia.gov.ua/services/vityag-pro-nesudimist>).

2.2.5. Ścieżka dostępu do zawodu (PL) Nauczyciel przedmiotu w szkole ponadpodstawowej

Zawód nauczyciela, w tym przypadku (PL) Nauczyciela przedmiotu w szkole ponadpodstawowej jest w Polsce zawodem regulowanym, tzn. przed podjęciem pracy w tym zawodzie konieczne jest spełnienie określonych prawem warunków, tj.:

- warunków opisanych w pkt. 2.2.4.
- warunku niekaralności.

Dodatkowo, w szkołach mogą być zatrudniani nauczyciele niebędący obywatelami polskimi wtedy, gdy taka potrzeba wynika z organizacji nauczania w szkole, przede wszystkim jednak na stanowiskach nauczycieli języków obcych.

Źródło: [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 października 1992 r. w sprawie zasad i warunków zatrudniania w szkołach i placówkach publicznych nauczycieli nie będących obywatelami polskimi](#), Dz.U. 1992 nr 85 poz. 432.

WAŻNE

Decyzje w zakresie zatrudnienia danej osoby na stanowisku nauczyciela podejmuje dyrektor szkoły lub placówki.

Istniejące obecnie ścieżki dostępu do tego zawodu dla obywateli państw trzecich, w tym obywateli Ukrainy, opisane są w 2.1.5.

2.3. (PL) Asystent nauczyciela dziecka cudzoziemca • (PL) Asystent edukacji romskiej

2.3.1. Dane identyfikacyjne zawodu

PL	
Asystent nauczyciela dziecka cudzoziemca (531201)	Asystent edukacji romskiej (531203)

2.3.2. Podobieństwa i różnice (PL)

Asystent nauczyciela dziecka cudzoziemca (zwany także w praktyce Asystentem kulturowym lub międzykulturowym) to zawód, do którego dostęp nie jest obwarowany spełnieniem wielu konkretnych wymagań. Tym samym, stanowić może alternatywę lub tymczasowe rozwiązanie dla cudzoziemców chcących podjąć w przyszłości pracę w regulowanym zawodzie nauczyciela w Polsce.

Co więcej, znajomość określonego języka i kultury oznaczać może, że cudzoziemiec ma umiejętności stanowiące duży atut w tym zawodzie. Osoba wywodząca się lub znająca kulturę romską może podjąć się pracy jako (PL) Asystent edukacji romskiej. W obu zawodach, podobnie jak w przypadku (PL) Asystenta nauczyciela (zob. Broszura 7/2023), zatrudnienie w publicznej placówce edukacyjnej oznacza pracę na stanowisku pomocy nauczyciela.

2.3.3. Opis czynności zawodowych

(PL) ASYSTENT NAUCZYCIELA DZIECKA CUDZOZIEMCA	(PL) ASYSTENT EDUKACJI ROMSKIEJ
Synteza: wspiera integrację dzieci cudzoziemców (uchodźców, emigrantów itp.) w szkole; zapewnia pomoc psychologiczno-pedagogiczną uczniom wymagającym szczególnego wsparcia ze względu na słabą znajomość języka polskiego lub problemy adaptacyjne w środowisku szkolnym, a w razie potrzeby – zajęć wyrównawczych z języka polskiego i innych przedmiotów, stosownie do ich potrzeb i możliwości.	Synteza: uczestniczy w działaniach na rzecz społeczności romskiej, zmierzających do poprawy stanu ich edukacji poprzez zapewnianie uczącym się dzieciom i młodzieży wszechstronnej opieki i pomocy w szkole i poza szkołą.

ZADANIA ZAWODOWE

(PL) ASYSTENT NAUCZYCIELA DZIECKA CUDZOZIEMCA	(PL) ASYSTENT EDUKACJI ROMSKIEJ
<ul style="list-style-type: none"> • wspólnie z nauczycielem buduje dobry kontakt dziecka z rówieśnikami w klasie szkolnej oraz między rodzicami uczniów a szkołą • informuje rodziców o możliwości pomocy, z jakiej może skorzystać dziecko w nowych warunkach nauki, przebiegu nauki, absencji na zajęciach szkolnych, brakach edukacyjnych, problemach z kontaktowaniem się z kolegami itp. • zapewnia wszechstronną pomoc uczniom ze słabymi osiągnięciami szkolnymi • organizuje dodatkowe zajęcia z języka polskiego oraz działań na rzecz podtrzymywania tradycji narodowych dziecka cudzoziemca • rozwiązuje problemy pojawiające się w trakcie pobytu dziecka w szkole: agresywne zachowanie, poczucie niskiej wartości, problemy z frekwencją, specyfika religijna i kulturowa dzieci cudzoziemskich • wypracowuje zasady współpracy szkoły z rodzicami i opiekunami • kieruje uczniów do poradni psychologiczno-pedagogicznych w celu udzielania dzieciom i ich rodzicom bezpośredniej pomocy psychologiczno-pedagogicznej w nowych warunkach życia • podtrzymuje poczucie tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym przez organizowanie imprez popularyzujących kulturę kraju dzieci cudzoziemców 	<ul style="list-style-type: none"> • sprawuje opiekę nad dziećmi w czasie dojazdu do szkoły i powrotu ze szkoły do domu • pomaga nauczycielom i pedagogom w rozpoznawaniu potrzeb i problemów poszczególnych uczniów • ułatwia komunikację pomiędzy uczniami i nauczycielami • zapewnia łączność i współpracę pomiędzy szkołą i rodzicami • podejmuje działania mediacyjne w sytuacjach trudnych i konfliktowych • pomaga uczniom w odrabianiu lekcji • wykonuje inne doraźne zadania opiekuńcze i wychowawcze

2.3.4. Kwalifikacje niezbędne / preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

(PL) ASYSTENT NAUCZYCIELA DZIECKA CUDZOZIEMCA	(PL) ASYSTENT EDUKACJI ROMSKIEJ
POZIOM NQF 6 LUB 7	POZIOM NQF 4
Preferowane jest ukończenie studiów wyższych I lub II stopnia na kierunkach pedagogicznych, a w przypadku innych kierunków – ukończenie kursu pedagogicznego.	Preferowane jest wykształcenie co najmniej średnie.
DOKUMENT POTWIERDZAJĄCY KWALIFIKACJE W ZAWODZIE	
<ul style="list-style-type: none"> • dyplom ukończenia studiów wyższych • świadectwo ukończenia kursu pedagogicznego 	<ul style="list-style-type: none"> • świadectwo ukończenia szkoły średniej
DODATKOWE INFORMACJE	
<p>W razie konieczności, na stanowisku asystenta nauczyciela dziecka cudzoziemca zatrudnione mogą być osoby nieposiadające wykształcenia wyższego I lub II stopnia, ale znające język i kulturę kraju pochodzenia dziecka.</p> <p>Preferowana jest także taka znajomość języka polskiego, która umożliwi komunikację z nauczycielami, dyrektorem, pedagogiem i psychologiem szkolnym.</p> <p>Asystent dziecka cudzoziemca musi spełniać warunek niekaralności potwierdzony zaświadczeniem z Krajowego Rejestru Karnego i nie może przeciwko niemu toczyć się postępowanie karne.</p> <p>Przygotowanie pedagogiczne jest rozumiane w przepisach jako nabycie wiedzy i umiejętności z zakresu psychologii, pedagogiki i dydaktyki szczegółowej, nauczanych w wymiarze nie mniejszym niż 270 godzin w powiązaniu z kierunkiem (specjalnością) kształcenia oraz pozytywnie ocenioną praktyką pedagogiczną – w wymiarze nie mniejszym niż 150 godzin.</p>	<p>Asystent edukacji romskiej musi spełniać warunek niekaralności potwierdzony zaświadczeniem z Krajowego Rejestru Karnego i nie może przeciwko niemu toczyć się postępowanie karne.</p> <p>Preferowane są:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ukończenie szkoleń skierowanych do asystentów edukacji romskiej w zakresie edukacji dzieci romskich, wiedzy na temat kultury romskiej • znajomość języka romskiego • ukończenie kursu pedagogicznego.

DODATKOWE INFORMACJE

Wymiar przygotowania pedagogicznego, nie dotyczy osób, które uzyskały przygotowanie pedagogiczne przed dniem 31.10.1991.

Źródło: [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli](#), Dz.U. 2017 poz. 1575.

2.3.5. Ścieżka dostępu do zawodu (PL) Asystent nauczyciela dziecka cudzoziemca oraz (PL) Asystent edukacji romskiej

W zawodzie (PL) Asystenta nauczyciela dziecka cudzoziemca, jak również (PL) Asystenta edukacji romskiej nie ma określonych specyficznych wymagań w zakresie kwalifikacji zawodowych. Preferowane jest przygotowanie pedagogiczne, które można potwierdzić kończąc kwalifikacyjny kurs w tym zakresie. Dodatkowo, istnieje możliwość podnoszenia kwalifikacji językowych i pedagogicznych, uczestnicząc w szkoleniach i kursach organizowanych przez organizacje pozarządowe oraz uprawnione do tego instytucje.

Dla osób objętych działaniem ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, Dz.U. 2022 poz. 583, w przypadku zatrudnienia w szkole publicznej w charakterze pomocy nauczyciela, nie ma obowiązku oficjalnego potwierdzenia znajomości języka polskiego.

Konieczne jest potwierdzenie niekaralności.

2.4. (PL) Lektor języka obcego / Nauczyciel języka obcego

2.4.1. Dane identyfikacyjne zawodu

PL	UA
Lektor języka obcego (531201) / Nauczyciel języka obcego	Brak wyróżnionych odpowiedników.
ZAWÓD REGULOWANY	

2.4.2. Podobieństwa i różnice

Według oficjalnych dokumentów, w Ukrainie nie wyodrębnia się osobnych, dodatkowych wymagań dla nauczycieli języka obcego. Natomiast w Polsce (PL) Lektor języka obcego (w regulacjach oświatowych zwany Nauczycielem języka obcego) jest zawodem regulowanym, którego wykonywanie wymaga nie tylko spełnienia warunków dla zawodu nauczyciela, ale także wymagań dodatkowych.

2.4.3. Opis czynności zawodowych

(PL) LEKTOR JĘZYKA OBCEGO / NAUCZYCIEL JĘZYKA OBCEGO

Synteza: prowadzi zajęcia dydaktyczne na kursach intensywnych, przyspieszonych, miesięcznych, semestralnych, weekendowych w szkołach języków obcych, w szkołach i przedszkolach, zakładach pracy stosując nowoczesne metody nauczania języków obcych; przeprowadza testy kontrolne, egzaminy semestralne, wydaje certyfikaty kończące określony poziom nauczania języka obcego.

ZADANIA ZAWODOWE

(PL) LEKTOR JĘZYKA OBCEGO / NAUCZYCIEL JĘZYKA OBCEGO

- opracowuje scenariusze zajęć z określonego języka obcego
- dobiera odpowiednie podręczniki i multimedialne pomoce dydaktyczne
- przekazuje podstawowe informacje o kulturze kraju, charakterystyczne dla danego obszaru językowego
- dokonuje wstępnego pomiaru umiejętności językowych uczestników kursu
- dba o umiejętność poprawnego formułowania wypowiedzi i rozumienia języka żywego przez uczestników kursu
- umożliwi uczestnikom kursu kontaktu z native speakerem

(PL) LEKTOR JĘZYKA OBCEGO / NAUCZYCIEL JĘZYKA OBCEGO

- stosuje nowoczesne programy nauczania oraz dobiera multimedialne metody zapewniające szybkie opanowanie języka obcego
- przekazuje kolejne porcje materiału nauczania języka obcego
- przeprowadza ćwiczenia takie jak: odgrywanie ról, rozmowy w formie wywiadu, luki informacyjne, gry, ankiety, praca w parach itp.
- przeprowadza testy kontrolne, które dają możliwość sprawdzenia swoich postępów i są wskazówką do dalszej nauki
- przeprowadza po każdym semestrze egzamin, którego zaliczenie umożliwi rozpoczęcie nauki na kolejnym etapie zaawansowania
- przekazuje uczestnikom raporty postępów z opisową oceną dotychczasowych osiągnięć i wskazówkami do dalszej nauki
- udziela konsultacji i pomocy w nadrobieniu zaległości w szkole lub przez Internet
- stale doskonali swoje umiejętności językowe, poznaje nowe metody nauczania

Dodatkowe zadania zawodowe:

- tłumaczy teksty z języka polskiego na język obcy i z języka obcego na polski
- prowadzi zajęcia na wakacyjnych obozach językowych.

2.4.4. Kwalifikacje niezbędne / preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

(PL) LEKTOR JĘZYKA OBCEGO / NAUCZYCIEL JĘZYKA OBCEGO

POZIOM NQF 7–4 (W ZALEŻNOŚCI OD TYPU SZKOŁY)

Kwalifikacje do nauczania języków obcych **we wszystkich typach szkół* (w tym w przedszkolach) oraz kolegiach pracowników służb społecznych** posiada osoba, która:

- ukończyła studia II stopnia lub jednolite studia magisterskie, na kierunku filologia w specjalności danego języka obcego lub lingwistyki stosowanej w zakresie danego języka obcego
- oraz posiada przygotowanie pedagogiczne
(LUB)
- ukończyła studia II stopnia lub jednolite studia magisterskie, w kraju, w którym językiem urzędowym jest dany język obcy
- oraz posiada przygotowanie pedagogiczne
(LUB)
- ukończyła studia II stopnia lub jednolite studia magisterskie, na dowolnym kierunku (specjalności), i legitymuje się świadectwem egzaminu z danego języka obcego w stopniu zaawansowanym lub biegłym, o którym mowa [w załączniku do rozporządzenia](#)

POZIOM NQF 7–4 (W ZALEŻNOŚCI OD TYPU SZKOŁY)

- oraz posiada przygotowanie pedagogiczne

(LUB)

- ukończyła studia II stopnia lub jednolite studia magisterskie, na dowolnym kierunku (specjalności) i legitymuje się świadectwem złożenia państwowego nauczycielskiego egzaminu z danego języka obcego stopnia II, o którym mowa [w załączniku do rozporządzenia](#)

(LUB)

- ukończyła nauczycielskie kolegium języków obcych w specjalności danego języka obcego

Kwalifikacje do nauczania języków obcych **w przedszkolach i szkołach podstawowych posiada również osoba, która:**

- ukończyła studia I stopnia na kierunku filologia w specjalności danego języka obcego lub lingwistyki stosowanej w zakresie danego języka obcego

- oraz posiada przygotowanie pedagogiczne

(LUB)

- ukończyła studia I stopnia na dowolnym kierunku (specjalności) i legitymuje się (a) świadectwem egzaminu z danego języka obcego w stopniu zaawansowanym lub biegłym, o którym mowa, oraz posiada przygotowanie pedagogiczne lub (b) świadectwem złożenia państwowego nauczycielskiego egzaminu z danego języka obcego stopnia II; więcej o obu egzaminach [w załączniku do rozporządzenia](#)

(LUB)

- ukończyła zakład kształcenia nauczycieli w dowolnej specjalności oraz legitymuje się (a) świadectwem egzaminu z danego języka obcego w stopniu zaawansowanym lub biegłym, oraz posiada przygotowanie pedagogiczne lub (b) świadectwem złożenia państwowego nauczycielskiego egzaminu z danego języka obcego stopnia I lub II; więcej o obu egzaminach [w załączniku do rozporządzenia](#)

(LUB)

- legitymuje się świadectwem dojrzałości
- legitymuje się świadectwem złożenia państwowego nauczycielskiego egzaminu z danego języka obcego stopnia I lub II, o którym mowa [w załączniku do rozporządzenia](#).

Kwalifikacje do nauczania języków obcych **w przedszkolach i klasach I–III szkół podstawowych posiada również osoba, która:**

- ukończyła studia wyższe na kierunku pedagogika w zakresie dającym przygotowanie do nauczania w przedszkolach lub klasach I–III szkół podstawowych, a dodatkową specjalnością nauczycielską był język obcy

(LUB)

- ukończyła studia I stopnia, studia II stopnia lub jednolite studia magisterskie, na kierunku pedagogika w zakresie nauczania języka obcego w przedszkolach lub klasach I–III szkół podstawowych

POZIOM NQF 7–4 (W ZALEŻNOŚCI OD TYPU SZKOŁY)

(LUB)

- ma kwalifikacje do pracy w przedszkolach lub klasach I–III szkół podstawowych
- a ponadto legitymuje się świadectwem egzaminu z danego języka obcego w stopniu co najmniej podstawowym, o którym mowa [w załączniku do rozporządzenia](#)
- i ukończyła studia podyplomowe lub kurs kwalifikacyjny, w zakresie wczesnego nauczania danego języka obcego

(LUB)

- ma kwalifikacje do pracy w przedszkolach lub klasach I–III szkół podstawowych
- oraz legitymuje się świadectwem egzaminu z danego języka obcego w stopniu co najmniej podstawowym, o którym mowa [w załączniku do rozporządzenia](#)
- a ponadto ukończyła studia I stopnia, studia II stopnia lub jednolite studia magisterskie, na kierunku filologia
- i posiada przygotowanie pedagogiczne do nauczania języka obcego

Źródło: [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli](#), Dz.U. 2017 poz. 1575.

DOKUMENT POTWIERDZAJĄCY KWALIFIKACJE W ZAWODZIE

- dyplom magistra
- dyplom licencjata
- dyplom ukończenia zakładu kształcenia nauczycieli
- świadectwo zdania egzaminu językowego (wykaz uznawanych egzaminów: załącznik do [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli](#), Dz.U. 2017 poz. 1575.

W zakresie przygotowania pedagogicznego:

- dyplom ukończenia studiów pedagogicznych lub inny dokument wydany przez uczelnię (np. suplement do dyplomu, świadectwo ukończenia studiów podyplomowych)
- dyplom ukończenia zakładu kształcenia nauczycieli
- świadectwo ukończenia pedagogicznego kursu kwalifikacyjnego.

DODATKOWE INFORMACJE

Ws. kwalifikacji wymaganych do nauczania w szkołach dwujęzycznych lub oddziałach dwujęzycznych zob. art. 13 [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli](#), Dz.U. 2017 poz. 1575.

Ws. kwalifikacji wymaganych do nauczania języka regionalnego dla uczniów należących do mniejszości narodowych, etnicznych lub społeczności posługujących się językiem regionalnym: zob. art. 14 [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli](#), Dz.U. 2017 poz. 1575.

DODATKOWE INFORMACJE

Za zakład kształcenia nauczycieli uważa się: kolegium nauczycielskie, nauczycielskie kolegium języków obcych, studium nauczycielskie, studium wychowania przedszkolnego, studium nauczania początkowego lub pedagogiczne studium techniczne.

Przygotowanie pedagogiczne jest rozumiane w przepisach jako nabycie wiedzy i umiejętności z zakresu psychologii, pedagogiki i dydaktyki szczegółowej, nauczanych w wymiarze nie mniejszym niż 270 godzin w powiązaniu z kierunkiem (specjalnością) kształcenia oraz pozytywnie ocenioną praktyką pedagogiczną – w wymiarze nie mniejszym niż 150 godzin.

Wymiar przygotowania pedagogicznego, nie dotyczy osób, które uzyskały przygotowanie pedagogiczne przed dniem 31.10.1991.

Źródło: [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli](#), Dz.U. 2017 poz. 1575.

2.4.5. Ścieżka dostępu do zawodu (PL) Lektor języka obcego / Nauczyciel języka obcego

Zawód nauczyciela, w tym przypadku (PL) Lektora języka obcego / Nauczyciel języka obcego zawodem regulowanym, tzn. przed podjęciem pracy w tym zawodzie konieczne jest spełnienie określonych prawem warunków, tj.:

- warunków opisanych w pkt. 2.4.4.
- warunku niekaralności.

Dodatkowo, w szkołach mogą być zatrudniani nauczyciele niebędący obywatelami polskimi wtedy, gdy taka potrzeba wynika z organizacji nauczania w szkole, przede wszystkim jednak na stanowiskach nauczycieli języków obcych.

Źródło: [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 października 1992 r. w sprawie zasad i warunków zatrudniania w szkołach i placówkach publicznych nauczycieli nie będących obywatelami polskimi](#), Dz.U. 1992 nr 85 poz. 432.

WAŻNE

Decyzje w zakresie zatrudnienia danej osoby na stanowisku nauczyciela podejmuje dyrektor szkoły lub placówki.

Istniejące obecnie ścieżki dostępu do tego zawodu dla obywateli państw trzecich, w tym obywateli Ukrainy, opisane są w pkt. 2.1.5.

2.5. (PL) Nauczyciel przedmiotów zawodowych artystycznych • (UA) Nauczyciel szkoły artystycznej (według rodzaju dyscypliny)

2.5.1. Dane identyfikacyjne zawodu

PL	UA
Nauczyciel przedmiotów zawodowych artystycznych (232002)	Викладач мистецької школи (за видами навчальних дисциплін)
ZAWÓD REGULOWANY	УМОВА Wykładowca mистецької школи (за видами навчальних дисциплін) ТЛУМАЧЕННЯ Nauczyciel szkoły artystycznej (według rodzaju dyscypliny)

2.5.2. Podobieństwa i różnice

(PL) Nauczyciel przedmiotów zawodowych artystycznych i (UA) Nauczyciel szkoły artystycznej (według rodzaju dyscypliny) to:

ZAWODY POKREWNE

W obu zawodach występuje dalece zbieżny zakres zadań, jednak osoba wykonująca zawód (UA) Nauczyciela szkoły artystycznej może posiadać wykształcenie niższe niż wymagane w zawodzie (PL) Nauczyciela przedmiotów zawodowych artystycznych. Dodatkową barierą w dostępie do polskiego zawodu stanowić może to, że jest on regulowany.

2.5.3. Opis czynności zawodowych

(PL) NAUCZYCIEL PRZEDMIOTÓW ZAWODOWYCH ARTYSTYCZNYCH	(UA) NAUCZYCIEL SZKOŁY ARTYSTYCZNEJ (WEDŁUG RODZAJU DYSCYPLINY)
Synteza: prowadzi zajęcia dydaktyczno-wychowawcze w podstawowych szkołach muzycznych, szkołach artystycznych I i II stopnia, liceach artystycznych i policealnych szkołach artystycznych, w studium wokalnno-aktorskim lub techniki teatralno-filmowej, dbając	Synteza: wspiera rozwój zdolności twórczych i kształtuje kompetencje artystyczne u uczniów podstawowej edukacji artystycznej w określonej formie sztuki.

(PL) NAUCZYCIEL PRZEDMIOTÓW ZAWODOWYCH ARTYSTYCZNYCH	(UA) NAUCZYCIEL SZKOŁY ARTYSTYCZNEJ (WEDŁUG RODZAJU DYSCYPLINY)
o wykształcenie u uczniów umiejętności artystycznych, określonych w podstawach programowych kształcenia w poszczególnych zawodach.	

ZADANIA ZAWODOWE	
(PL) NAUCZYCIEL PRZEDMIOTÓW ZAWODOWYCH ARTYSTYCZNYCH	(UA) NAUCZYCIEL SZKOŁY ARTYSTYCZNEJ (WEDŁUG RODZAJU DYSCYPLINY)
<ul style="list-style-type: none"> • wyposaża uczniów w wiedzę niezbędną z zakresu nauczanego przedmiotu, np. historii z literaturą muzyczną, form muzycznych, historii rysunku i malarstwa, technik i technologii stosowanych w sztukach plastycznych czy interpretacji prozy i wiersza • prowadzi ćwiczenia praktyczne w głównych przedmiotach zawodowych, takich jak: pianino, skrzypce, rysunek i malarstwo, rzeźba, śpiew, taniec klasyczny czy charakterystyczny • prowadzi ćwiczenia praktyczne z zakresu kształcenia słuchu, technik i technologii stosowanych w sztukach plastycznych, elementarnych zadań aktorskich, scen dialogowych, impostacji (ustawianie głosu) czy zajęć ruchowych • realizuje program nauczania wg zasad współczesnej dydaktyki, z zastosowaniem nowoczesnych metod nauczania i środków dydaktycznych • stale ocenia wiedzę i umiejętności uczniów oraz analizuje przyczyny ich niepowodzeń • współdziała z nauczycielami innych przedmiotów w celu osiągnięcia odpowiedniego poziomu umiejętności artystycznych • wdraża uczniów do samodzielnej, systematycznej pracy i indywidualnego rozwiązywania problemów w trakcie opanowywania umiejętności artystycznych • zapoznaje uczniów z warunkami i specyfiką przyszłej pracy artystycznej 	<ul style="list-style-type: none"> • planuje proces edukacyjny • tworzy inkluzywne, bezpieczne środowisko do nauki • zapewnia indywidualne podejście do uczniów • tworzy uczniom możliwość prezentacji ich pracy artystycznej • opracowuje, dobiera i dostosowuje materiały edukacyjnej do potrzeb uczniów • dobiera techniki i metody nauczania • monitoruje i ocenia postępy uczniów • zapewnia wsparcie dla rozwoju artystycznego uczniów • monitoruje własne działania dydaktyczne i identyfikuje potrzeby w zakresie własnego rozwoju zawodowego • stale doskonali się zawodowo

(PL) NAUCZYCIEL PRZEDMIOTÓW ZAWODOWYCH ARTYSTYCZNYCH	(UA) NAUCZYCIEL SZKOŁY ARTYSTYCZNEJ (WEDŁUG RODZAJU DYSCYPLINY)
<ul style="list-style-type: none"> • współpracuje z instytucjami, dla których szkoła przygotowuje absolwentów, celem dostosowania poziomu umiejętności do wymogów przyszłych pracodawców • poszerza wiedzę własną z zakresu nauczanego przedmiotu i metod nauczania oraz rozwija umiejętności artystyczne • zasięga opinii rodziców przed podjęciem ważnych decyzji dydaktycznych oraz współpracuje z rodzicami dla określenia dalszego rozwoju artystycznego ucznia • dba o rozwój psychofizyczny uczniów <p>Dodatkowe zadania zawodowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pełni funkcję wychowawcy klasy • koordynuje praktyki uczniowskie • prowadzi komisję przedmiotów zawodowych, koła zainteresowań. 	

2.5.4. Kwalifikacje niezbędne / preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

(PL) NAUCZYCIEL PRZEDMIOTÓW ZAWODOWYCH ARTYSTYCZNYCH	(UA) NAUCZYCIEL SZKOŁY ARTYSTYCZNEJ (WEDŁUG RODZAJU DYSCYPLINY)
POZIOM NQF 7	POZIOM NQF 5 LUB 6 LUB 7
<p>Kwalifikacje do prowadzenia zajęć edukacyjnych artystycznych w szkole artystycznej w placówce artystycznej posiada osoba, która:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ukończyła studia I i II stopnia lub jednolite studia magisterskie w uczelni artystycznej na kierunku zgodnym z nauczaniem przedmiotem lub prowadzonymi zajęciami • oraz posiada przygotowanie pedagogiczne <p>(LUB)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ukończyła studia I i II stopnia lub jednolite studia magisterskie w uczelni artystycznej na kierunku, którego efekty uczenia się 	<p>Ukończenie studiów wyższych I stopnia w krótkim cyklu (dyplom młodszego specjalisty / młodszego bakaławra) na odpowiednim kierunku.</p> <p>(LUB)</p> <p>Ukończenie studiów wyższych I stopnia (dyplom specjalisty/ bakaławra) na odpowiednim kierunku.</p> <p>(LUB)</p> <p>Ukończenie studiów wyższych II stopnia w krótkim cyklu (dyplom magistra) na odpowiednim kierunku.</p>

POZIOM NQF 7	POZIOM NQF 5 LUB 6 LUB 7
<p>w zakresie wiedzy i umiejętności obejmują treści nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć, wskazane w podstawie programowej dla tego przedmiotu lub tych zajęć na odpowiednim etapie edukacyjnym</p> <ul style="list-style-type: none"> • oraz posiada przygotowanie pedagogiczne (LUB) • ukończyła studia I i II stopnia lub jednolite studia magisterskie w uczelni artystycznej kształcącej w dyscyplinie artystycznej zgodnej z typem szkoły artystycznej lub rodzajem placówki artystycznej, w której będzie nauczać, na kierunku innym niż wymieniony powyżej • oraz ukończyła studia podyplomowe w uczelni artystycznej w zakresie nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć • oraz posiada przygotowanie pedagogiczne 	
DOKUMENT POTWIERDZAJĄCY KWALIFIKACJE W ZAWODZIE	
<ul style="list-style-type: none"> • dyplom magistra • dyplom studiów podyplomowych • poświadczenie przygotowania pedagogicznego 	<ul style="list-style-type: none"> • dyplom młodszego bakaławra / specjalisty • dyplom bakaławra • dyplom magistra / specjalisty
DODATKOWE INFORMACJE	
<p>Wymagania co do przygotowania pedagogicznego w przypadku (PL) Nauczyciela przedmiotów zawodowych artystycznych w różnych typach szkół reguluje szczegółowo art. 3 Rozporządzenia Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu z dnia 3 września 2021 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli szkół artystycznych i placówek artystycznych.</p> <p>Nauczyciel przedmiotów zawodowych artystycznych musi spełniać warunek niekaralności potwierdzony zaświadczeniem z Krajowego Rejestru Karnego i nie może przeciwko niemu toczyć się postępowanie karne.</p>	<p>Przygotowanie pedagogiczne: nie jest warunkiem podjęcia pracy, np. w przypadku osób z dyplomem młodszego specjalisty / bakaławra możliwe jest zdobycie przygotowania pedagogicznego podczas pierwszego roku pracy.</p> <p>Obowiązek doskonalenia zawodowego i podanie się certyfikacji pracowników pedagogicznych co najmniej raz na 5 lat.</p> <p>Nie ma formalnego wymogu posiadania zaświadczenia o niekaralności. Zaświadczenie takie można jednak uzyskać można uzyskać w lokalnych przedstawicielstwach Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Ukrainy, a od</p>

DODATKOWE INFORMACJE

niedawna – w mobilnej aplikacji usług administracji publicznej Diia (<https://diia.gov.ua/services/vityag-pro-nesudimist>).

2.5.5. Ścieżka dostępu do zawodu (PL) Nauczyciel przedmiotów zawodowych artystycznych

Zawód nauczyciela, w tym przypadku (PL) Nauczyciela przedmiotów zawodowych artystycznych jest w Polsce zawodem regulowanym, tzn. przed podjęciem pracy w tym zawodzie konieczne jest spełnienie określonych prawem warunków, tj.:

- warunków opisanych w pkt. 2.5.4.
- warunku niekaralności.

Dodatkowo, w szkołach mogą być zatrudniani nauczyciele niebędący obywatelami polskimi wtedy, gdy taka potrzeba wynika z organizacji nauczania w szkole, przede wszystkim jednak na stanowiskach nauczycieli języków obcych.

Źródło: [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 października 1992 r. w sprawie zasad i warunków zatrudniania w szkołach i placówkach publicznych nauczycieli nie będących obywatelami polskimi](#), Dz.U. 1992 nr 85 poz. 432.

WAŻNE

Decyzje w zakresie zatrudnienia danej osoby na stanowisku nauczyciela podejmuje dyrektor szkoły lub placówki.

W odniesieniu do Ukrainy nostryfikacji można dokonać tylko w przypadku dyplomu ukończenia studiów wyższych I i II stopnia (tytuł bakaławra lub magistra). W polskich szkołach wyższych nie prowadzi się kształcenia w skróconym cyklu, więc nie jest możliwa nostryfikacja dyplomu młodszego specjalisty / młodszego bakaławra. W tym przypadku konieczne jest uzupełnienie kwalifikacji poprzez ukończenie studiów I stopnia w systemie polskim.

Istniejące obecnie ścieżki dostępu do tego zawodu dla obywateli państw trzecich, w tym obywateli Ukrainy, opisane są w 2.1.5.

2.6. (PL) Nauczyciel przedmiotów teoretycznych zawodowych / Nauczyciel teoretycznych przedmiotów zawodowych • (PL) Nauczyciel praktycznej nauki zawodu • (UA) Nauczyciel zawodu

2.6.1. Dane identyfikacyjne zawodu

PL		UA
Nauczyciel przedmiotów teoretycznych zawodowych (232003) / Nauczyciel teoretycznych przedmiotów zawodowych	Nauczyciel praktycznej nauki zawodu (232001)	Педагог професійного навчання WYMOWA <i>Pedahoh profesijnoho nawczannia</i> TŁUMACZENIE Nauczyciel zawodu
ZAWÓD REGULOWANY		

2.6.2. Podobieństwa i różnice (PL)

Nauczyciel przedmiotów teoretycznych zawodowych / Nauczyciel teoretycznych przedmiotów zawodowych i (PL) Nauczyciel praktycznej nauki zawodu to:

ZAWODY POKREWNE

do (UA) Nauczyciela zawodu.

W zawodach tych występuje zbieżny zakres zadań, choć w Ukrainie nie ma formalnego rozróżnienia na nauczyciela prowadzącego zajęcia w zakresie przedmiotów teoretycznych zawodowych, a takiego, który odpowiada za jego praktyczną naukę zawodu. Dodatkowo, osoba wykonująca zawód (UA) Nauczyciela zawodu może posiadać wykształcenie znacząco niższe niż wymagane w zawodzie (PL) Nauczyciela przedmiotów teoretycznych zawodowych (zwanego w regulacjach oświatowych Nauczycielem teoretycznych przedmiotów zawodowych) czy (PL) Nauczyciela praktycznej nauki zawodu. Dodatkową barierą w dostępie do tych polskich zawodów stanowi to, że są one regulowane.

2.6.3. Opis czynności zawodowych

(PL) NAUCZYCIEL PRZEDMIOTÓW TEORETYCZNYCH ZAWODOWYCH/ NAUCZYCIEL TEORETYCZNYCH PRZEDMIOTÓW ZAWODOWYCH	(PL) NAUCZYCIEL PRAKTYCZNEJ NAUKI ZAWODU	(UA) NAUCZYCIEL ZAWODU
<p>Synteza: prowadzi zajęcia dydaktyczno-wychowawcze w branżowych szkołach I i II stopnia, technikach oraz w szkołach policealnych, naucza przedmiotów zawodowych wspólnych dla danego zawodu oraz przedmiotów zawodowych specjalistycznych zgodnie z podstawą programową.</p>	<p>Synteza: prowadzi zajęcia z zakresu praktycznej nauki zawodu, w czasie trwania zajęć dydaktyczno-wychowawczych w publicznych szkołach ponadpodstawowych prowadzących kształcenie zawodowe: technikach, branżowych szkołach I i II stopnia, szkołach policealnych (najczęściej w formie warsztatów szkolnych) oraz w ramach przygotowania zawodowego młodocianych u pracodawców (np. fabryce, firmie) – (choć w tym zakresie najczęściej pracuje (PL) Instruktor praktycznej nauki zawodu), w tym na zasadach dualnego systemu kształcenia w rzeczywistych warunkach pracy; naucza przedmiotów zawodowych praktycznych w celu wykształcenia u uczniów umiejętności zawodowych ujętych w charakterystyce kwalifikacyjnej absolwenta i programach nauczania.</p>	<p>Synteza: organizuje i realizuje działania pedagogiczne, w tym szkolenie zawodowe i praktyczne uczniów, w instytucjach szkolnictwa zawodowego (zawodowo-technicznego), zawodowego przed-wyższego, wyższego i innych podmiotach działalności edukacyjnej.</p>

ZADANIA ZAWODOWE		
(PL) NAUCZYCIEL PRZEDMIOTÓW TEORETYCZNYCH ZAWODOWYCH / NAUCZYCIEL TEORETYCZNYCH PRZEDMIOTÓW ZAWODOWYCH	(PL) NAUCZYCIEL PRAKTYCZNEJ NAUKI ZAWODU	(UA) NAUCZYCIEL ZAWODU
<ul style="list-style-type: none"> • (w zakresie nauczanego przedmiotu) uwzględnia podstawę programową kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego • decyduje o metodach i sposobach realizacji podstawy programowej • planuje proces dydaktyczno-wychowawczy w ramach nauczanego przedmiotu • przekazuje uczniom wiedzę teoretyczną przewidzianą w programie nauczania nauczanego przedmiotu • wykorzystuje w toku zajęć wiadomości i umiejętności z teorii zawodowej, instruktażu, literatury technicznej itp. • realizuje program nauczania z zachowaniem korelacji z zawodowymi przedmiotami praktycznymi, dostosowuje treści kształcenia do wymogów stawianych przez rynek pracy • doskonali metody nauczania i wychowania 	<ul style="list-style-type: none"> • realizuje program nauczania (w ramach nauczanego przedmiotu) uwzględniający podstawę programową kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego • decyduje o metodach i sposobach realizacji podstawy programowej oraz planuje proces dydaktyczno-wychowawczy w ramach nauczanego przedmiotu • przekazuje uczniom wiedzę praktyczną z zakresu nauczanego przedmiotu, celem nabycia przez uczniów umiejętności praktycznych w wybranym zawodzie, określonych w programie nauczania zawodu • realizuje program nauczania z zachowaniem korelacji z zawodowymi przedmiotami teoretycznymi, dostosowuje treści kształcenia do wymogów stawianych przez rynek pracy • doskonali metody nauczania i wychowania 	<ul style="list-style-type: none"> • planuje proces zawodowej edukacji • dobiera metody, środki, technologie nauczania, wychowania i rozwoju uczniów • prowadzi zajęcia edukacyjne • monitoruje i ocenia postępy uczniów • tworzy bezpieczne, inkluzywne środowisko edukacyjne • uwzględnia indywidualne potrzeby uczniów • prowadzi działania edukacyjne w nietypowych kontekstach i warunkach • realizuje działania projektowe • przeprowadza eksperymenty • prowadzi poradnictwo zawodowe • stale podnosi swój poziom zawodowy • identyfikuje mocne i słabe strony własnej działalności pedagogicznej

(PL) NAUCZYCIEL PRZEDMIOTÓW TEORETYCZNYCH ZAWODOWYCH / NAUCZYCIEL TEORETYCZNYCH PRZEDMIOTÓW ZAWODOWYCH	(PL) NAUCZYCIEL PRAKTYCZNEJ NAUKI ZAWODU	(UA) NAUCZYCIEL ZAWODU
<ul style="list-style-type: none"> • rozwija u uczniów wrażliwość społeczną, moralną i estetyczną • aktualizuje program nauczania o treści wynikające z rozwoju techniki i technologii w zakresie nauczanego zawodu lub kwalifikacji • stwarza warunki sprzyjające rozwijaniu u uczniów samodzielności myślenia, wdraża uczniów do samodzielnej, systematycznej pracy, przy zastosowaniu nowoczesnych metod dydaktycznych • przygotowuje teoretycznie uczniów do wykonywania zadań zawodowych, określonych w podstawie programowej kształcenia w danym zawodzie • wdraża uczniów do przestrzegania zasad ergonomii, bhp, ppoż. i ochrony środowiska podczas wykonywania wszelkich prac oraz zapoznaje z zasadami udzielania pierwszej pomocy • sprawdza i ocenia osiągnięcia edukacyjne uczniów oraz prowadzi dokumentację pedagogiczną w zakresie osiągniętych wyników nauczania 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwija u uczniów wrażliwość społeczną, moralną i estetyczną • stwarza warunki sprzyjające rozwijaniu u uczniów samodzielności myślenia, wdraża uczniów do samodzielnej, systematycznej pracy, przy zastosowaniu nowoczesnych metod dydaktycznych • stale troszczy się o stan zdrowia uczniów i kulturę ich zachowania, ściśle współpracuje z wychowawcą klasy • przygotowuje dla uczniów zadania szkoleniowo-produkcyjne lub szkoleniowo-usługowe • organizuje stanowiska pracy dla uczniów: czuwa nad prawidłową eksploatacją maszyn i urządzeń, ustala ich stan techniczny i planuje naprawy • wdraża uczniów do przestrzegania zasad ergonomii, bhp, ppoż. i ochrony środowiska podczas wykonywania wszelkich prac oraz zapoznaje z zasadami udzielania pierwszej pomocy • komunikuje się i współpracuje z rodzicami i opiekunami uczniów 	

(PL) NAUCZYCIEL PRZEDMIOTÓW TEORETYCZNYCH ZAWODOWYCH / NAUCZYCIEL TEORETYCZNYCH PRZEDMIOTÓW ZAWODOWYCH	(PL) NAUCZYCIEL PRAKTYCZNEJ NAUKI ZAWODU	(UA) NAUCZYCIEL ZAWODU
<p>i realizacji programu nauczania</p> <ul style="list-style-type: none"> • komunikuje się i współpracuje z rodzicami i opiekunami uczniów • nawiązuje i utrzymuje ścisłą współpracę z innymi nauczycielami, pedagogiem szkolnym lub psychologiem • poszerza i aktualizuje wiedzę z zakresu nauczanego przedmiotu, doskonali kwalifikację przez uczestniczenie w różnych formach doskonalenia i samokształcenia, w tym w ramach obowiązkowych szkoleń branżowych <p>Dodatkowe zadania zawodowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pełni funkcję wychowawcy klasy • koordynuje praktyki uczniowskie • prowadzi komisje przedmiotów zawodowych, koła zainteresowań • opracowuje prezentacje, prace modelowo-konstrukcyjne i przedstawia je na lekcji lub podczas imprez okolicznościowych (dni otwartych itp.). 	<ul style="list-style-type: none"> • nawiązuje i utrzymuje ścisłą współpracę z innymi nauczycielami, pedagogiem szkolnym lub psychologiem • sprawdza i ocenia osiągnięcia edukacyjne uczniów, prowadzi dokumentację pedagogiczną w zakresie osiągniętych wyników nauczania i realizacji programu nauczania • poszerza i aktualizuje wiedzę z zakresu nauczanego przedmiotu, doskonali kwalifikacje przez uczestniczenie w różnych formach doskonalenia i samokształcenia, w tym w ramach obowiązkowych szkoleń branżowych <p>Dodatkowe zadania zawodowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pełni funkcję kierownika warsztatów szkolnych lub jego zastępcy • prowadzi koła zainteresowań • opracowuje prace modelowo-konstrukcyjne i prezentuje je np. podczas imprez okolicznościowych (dni otwartych itp.). 	

2.6.4. Kwalifikacje niezbędne / preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

(PL) NAUCZYCIEL PRZEDMIOTÓW TEORETYCZNYCH ZAWODOWYCH / NAUCZYCIEL TEORETYCZNYCH PRZEDMIOTÓW ZAWODOWYCH	(PL) NAUCZYCIEL PRAKTYCZNEJ NAUKI ZAWODU	(UA) NAUCZYCIEL ZAWODU
POZIOM NQF 6 LUB 7	POZIOM NQF 5, 6 LUB 7	POZIOM NQF 3–7
<p>Kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela teoretycznych przedmiotów zawodowych w branżowych szkołach I stopnia, branżowych szkołach II stopnia, technicach i szkołach policealnych, w tym w szkołach w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich, posiada osoba, która:</p> <ul style="list-style-type: none"> ukończyła studia II stopnia lub jednolite studia magisterskie, na kierunku (specjalności) zgodnym z nauczaniem przedmiotem lub prowadzonymi zajęciami oraz posiada przygotowanie pedagogiczne <p>(LUB)</p> <ul style="list-style-type: none"> ukończyła studia II stopnia lub jednolite studia magisterskie, na kierunku, którego efekty kształcenia w zakresie wiedzy i umiejętności obejmują treści nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć, wskazane w podstawie programowej dla tego przedmiotu na odpowiednim etapie edukacyjnym oraz posiada przygotowanie pedagogiczne 	<p>Kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela praktycznej nauki zawodu w branżowych szkołach I stopnia, branżowych szkołach II stopnia, technicach i szkołach policealnych, w tym w szkołach w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich, posiada osoba, która:</p> <ul style="list-style-type: none"> ukończyła studia II stopnia lub jednolite studia magisterskie, na kierunku (specjalności) zgodnym z nauczaniem przedmiotem lub prowadzonymi zajęciami oraz posiada przygotowanie pedagogiczne <p>(LUB)</p> <ul style="list-style-type: none"> ukończyła studia II stopnia lub jednolite studia magisterskie, na kierunku, którego efekty kształcenia w zakresie wiedzy i umiejętności obejmują treści nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć, wskazane w podstawie programowej dla tego przedmiotu na odpowiednim etapie edukacyjnym oraz posiada przygotowanie pedagogiczne 	<ul style="list-style-type: none"> Ukończenie studiów I lub II stopnia (z tytułem bakaławra / magistra) w zakresie „Edukacji zawodowej” w odpowiedniej specjalności. Ukończenie studiów I stopnia krótkiego cyklu (z tytułem młodszego bakaławra). Ukończenie szkoły branżowej z dyplomem wykwalifikowanego robotnika.

POZIOM NQF 6 LUB 7	POZIOM NQF 5, 6 LUB 7	POZIOM NQF 3–7
<p>(LUB)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ukończyła studia II stopnia lub jednolite studia magisterskie, na kierunku (specjalności) innym niż wymieniony powyżej • oraz ukończyła studia podyplomowe w zakresie nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć • oraz posiada przygotowanie pedagogiczne <p>(LUB)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ukończyła studia I stopnia na kierunku (specjalności) zgodnym z nauczaniem przedmiotem oraz posiada przygotowanie pedagogiczne <p>(LUB)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ukończyła studia I stopnia na kierunku, którego efekty kształcenia w zakresie wiedzy i umiejętności obejmują treści nauczanego przedmiotu, wskazane w podstawie programowej dla tego przedmiotu na odpowiednim etapie edukacyjnym • oraz posiada przygotowanie pedagogiczne <p>Źródło: Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli, Dz.U. 2017 poz. 1575.</p>	<p>(LUB)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ukończyła studia II stopnia lub jednolite studia magisterskie, na kierunku (specjalności) innym niż wymieniony powyżej • oraz ukończyła studia podyplomowe w zakresie nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć • oraz posiada przygotowanie pedagogiczne <p>(LUB)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ukończyła pedagogiczne studium techniczne <p>(LUB)</p> <ul style="list-style-type: none"> • posiada świadectwo dojrzałości • i posiada dokument potwierdzający kwalifikacje zawodowe w zakresie zawodu, którego będzie nauczać • i posiada przygotowanie pedagogiczne • a także posiada co najmniej 2-letni staż pracy w zawodzie, którego będzie nauczać <p>(LUB)</p> <ul style="list-style-type: none"> • posiada tytuł mistrza w zawodzie, którego będzie nauczać, oraz przygotowanie pedagogiczne. <p>Źródło: Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli, Dz.U. 2017 poz. 1575 z późn. zm.</p>	

DOKUMENT POTWIERDZAJĄCY KWALIFIKACJE W ZAWODZIE

- dyplom magistra
- dyplom licencjata

W zakresie przygotowania pedagogicznego:

- dyplom ukończenia studiów pedagogicznych lub inny dokument wydany przez uczelnię (np. suplement do dyplomu, świadectwo ukończenia studiów podyplomowych)
- dyplom ukończenia zakładu kształcenia nauczycieli
- świadectwo ukończenia pedagogicznego kursu kwalifikacyjnego.

- dyplom magistra
- dyplom licencjata
- świadectwo ukończenia szkoły średniej, w tym technicznej
- tytuł mistrza w danym zawodzie

W zakresie przygotowania pedagogicznego:

- dyplom ukończenia studiów pedagogicznych lub inny dokument wydany przez uczelnię (np. suplement do dyplomu, świadectwo ukończenia studiów podyplomowych)
- dyplom ukończenia zakładu kształcenia nauczycieli
- świadectwo ukończenia pedagogicznego kursu kwalifikacyjnego.

- dyplom magistra
- dyplom bakaławra
- dyplom młodszego bakaławra
- dyplom wykwalifikowanego robotnika

DODATKOWE INFORMACJE

Nauczyciel teoretycznych przedmiotów zawodowych spełniać warunek niekaralności potwierdzony zaświadczeniem z Krajowego Rejestru Karnego i nie może przeciwko niemu toczyć się postępowanie karne.

Zgodnie z art. 120 ust. 3a ustawy, prawo oświatowe w przypadku osób prowadzących praktyczną naukę zawodu, osoby te nie mogą być karane za umyślne przestępstwo przeciwko życiu i zdrowiu, przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, przestępstwo przeciwko rodzinie i opiece [...] – spełnienie tego warunku jest potwierdzane oświadczeniem osoby prowadzącej praktyczną naukę zawodu – nie jest wymagane złożenie zapytania do KRK.

Za zakład kształcenia nauczycieli uważa się: kolegium nauczycielskie, nauczycielskie kolegium języków obcych, studium nauczycielskie, studium wychowania przedszkolnego, studium nauczania początkowego lub pedagogiczne studium techniczne.

Obowiązek doskonalenia zawodowego i podania się certyfikacji pracowników pedagogicznych co najmniej raz na 5 lat.

Przygotowanie pedagogiczne: nie jest warunkiem podjęcia pracy, np. w przypadku osób z dyplomem młodszego specjalisty / bakaławra możliwe jest zdobycie przygotowania pedagogicznego podczas pierwszego roku pracy.

Nie ma formalnego wymogu posiadania zaświadczenia o niekaralności. Zaświadczenie takie można jednak

DODATKOWE INFORMACJE

Przygotowanie pedagogiczne jest rozumiane w przepisach jako nabycie wiedzy i umiejętności z zakresu psychologii, pedagogiki i dydaktyki szczegółowej, nauczanych w wymiarze nie mniejszym niż 270 godzin w powiązaniu z kierunkiem (specjalnością) kształcenia oraz pozytywnie ocenioną praktyką pedagogiczną – w wymiarze nie mniejszym niż 150 godzin.

Wymiar przygotowania pedagogicznego, nie dotyczy osób, które uzyskały przygotowanie pedagogiczne przed dniem 31.10.1991.

Źródło: [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli](#), Dz.U. 2017 poz. 1575.

uzyskać w lokalnych przedstawicielstwach Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Ukrainy, a od niedawna – w mobilnej aplikacji usług administracji publicznej Diia (<https://diia.gov.ua/services/vityag-pro-nesudimist>).

2.6.5. Ścieżka dostępu do zawodu (PL) Nauczyciel przedmiotów teoretycznych zawodowych / Nauczyciel teoretycznych przedmiotów zawodowych oraz (PL) Nauczyciel praktycznej nauki zawodu

Zawód nauczyciela, w tym przypadku (PL) Nauczyciela przedmiotów teoretycznych zawodowych / Nauczyciela teoretycznych przedmiotów zawodowych oraz (PL) Nauczyciela praktycznej nauki zawodu jest w Polsce zawodem regulowanym, tzn. przed podjęciem pracy w tym zawodzie konieczne jest spełnienie określonych prawem warunków, tj.:

- warunków opisanych w pkt. 2.6.4.
- warunku niekaralności.

Dodatkowo, w szkołach mogą być zatrudniani nauczyciele niebędący obywatelami polskimi wtedy, gdy taka potrzeba wynika z organizacji nauczania w szkole, przede wszystkim jednak na stanowiskach nauczycieli języków obcych.

Źródło: [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 października 1992 r. w sprawie zasad i warunków zatrudniania w szkołach i placówkach publicznych nauczycieli nie będących obywatelami polskimi](#), Dz.U. 1992 nr 85 poz. 432.

WAŻNE

Decyzje w zakresie zatrudnienia danej osoby na stanowisku nauczyciela podejmuje dyrektor szkoły lub placówki.

W odniesieniu do Ukrainy nostryfikacji można dokonać tylko w przypadku dyplomu ukończenia studiów wyższych I i II stopnia (tytuł bakaławra lub magistra). W polskich szkołach wyższych nie

proceeds the education in a shortened cycle, therefore it is not possible to recognize a diploma of a young specialist / young bachelor. In this case, it is necessary to complete the qualifications through the completion of studies of the first degree in the Polish system.

Existing currently paths of access to this profession for citizens of third countries, in particular citizens of Ukraine, are described in 2.1.5.

2.7. (PL) Instruktor praktycznej nauki zawodu

2.7.1. Dane identyfikacyjne zawodu

PL
Instruktor praktycznej nauki zawodu (235905)
ZAWÓD REGULOWANY

2.7.2. Podobieństwa i różnice

(PL) Instruktor praktycznej nauki zawodu i (UA) Nauczyciel zawodu to:

ZAWODY POKREWNE

W zawodach tych może występować podobny zakres zadań. W obu dopuszczalny jest podobny zakres wykształcenia. W Ukrainie nie ma formalnego rozróżnienia na nauczyciela prowadzącego zajęcia odnoszące się do teorii w zakresie zawodu i takiego, który odpowiada za jego praktyczną naukę. (PL) Instruktor praktycznej nauki zawodu prowadzi zajęcia praktyczne z uczniami, w tym także zajęcia praktyczne odbywane u pracodawców na zasadach dualnego systemu kształcenia.

2.7.3. Opis czynności zawodowych

(PL) INSTRUKTOR PRAKTYCZNEJ NAUKI ZAWODU
Synteza: organizuje, prowadzi lub nadzoruje zajęcia dydaktyczno-wychowawcze z młodzieżą w szkołach zawodowych / przyzakładowych oraz zajęcia w zakładach kształcących robotników wykwalifikowanych i techników; naucza przedmiotów zawodowych praktycznych w celu wykształcenia u uczniów umiejętności zawodowych ujętych w charakterystyce kwalifikacyjnej absolwenta i programach nauczania.
ZADANIA ZAWODOWE
(PL) INSTRUKTOR PRAKTYCZNEJ NAUKI ZAWODU
<ul style="list-style-type: none">
• planuje proces dydaktyczno-wychowawczy w ramach nauczanego przedmiotu
• wyposaża uczniów w wiedzę praktyczną z zakresu nauczanego przedmiotu
• organizuje stanowiska pracy dla uczniów

(PL) INSTRUKTOR PRAKTYCZNEJ NAUKI ZAWODU

- czuwa nad prawidłową eksploatacją maszyn i urządzeń, ustala ich stan techniczny i planuje naprawy
- kształtuje umiejętności praktyczne przewidziane w programie nauczania danego przedmiotu
- wdraża uczniów do samodzielnej, systematycznej pracy, przy zastosowaniu nowoczesnych metod dydaktycznych
- stale troszczy się o stan zdrowia uczniów i kulturę ich zachowania, ściśle współpracuje z wychowawcą klasy
- przygotowuje dla uczniów zadania szkoleniowo-produkcyjne lub szkoleniowo-usługowe
- prowadzi dokumentację pedagogiczną w zakresie osiągniętych wyników nauczania i realizacji programu nauczania
- poszerza i aktualizuje wiedzę z zakresu nauczanego przedmiotu, doskonali kwalifikacje przez uczestniczenie w różnych formach doskonalenia i samokształcenia
- wdraża uczniów do rygorystycznego przestrzegania zasad ergonomii, bhp, ppoż. i ochrony środowiska podczas wykonywania wszelkich prac

Dodatkowe zadania zawodowe:

- prowadzi konsultacje indywidualne
- pełni funkcję kierownika warsztatów szkolnych.

2.7.4. Kwalifikacje niezbędne / preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

(PL) INSTRUKTOR PRAKTYCZNEJ NAUKI ZAWODU

POZIOM NQF 3–7

INSTRUKTOREM PRAKTYCZNEJ NAUKI ZAWODU MOŻE BYĆ OSOBA, KTÓRA SPEŁNIA WYMAGANIA OKREŚLONE W PUNKCIE A I B:

A) INSTRUKTOR PRAKTYCZNEJ NAUKI ZAWODU POSIADA:

- ukończony kurs pedagogiczny dla instruktorów praktycznej nauki zawodu (LUB)
- ukończony kurs pedagogiczny dla instruktorów praktycznej nauki zawodu, którego program został przygotowany

B) INSTRUKTOR PRAKTYCZNEJ NAUKI ZAWODU POSIADA:

- tytuł zawodowy w zawodzie, którego będą nauczać, lub w zawodzie pokrewnym do zawodu, którego będą nauczać, i co najmniej 3-letni staż pracy w zawodzie, którego będą nauczać, oraz:

A) INSTRUKTOR PRAKTYCZNEJ NAUKI ZAWODU POSIADA:	B) INSTRUKTOR PRAKTYCZNEJ NAUKI ZAWODU POSIADA:
<p>zgodnie z ramowym programem kursu pedagogicznego dla instruktorów praktycznej nauki zawodu, który stanowi załącznik do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. (Dz.U poz.391) i został zatwierdzony przez kuratora oświaty</p>	<p>a) świadectwo ukończenia technikum, branżowej szkoły II stopnia, technikum uzupełniającego lub szkoły równorzędnej lub</p> <p>b) świadectwo ukończenia szkoły policealnej lub dyplom ukończenia szkoły pomaturalnej lub policealnej</p>
<p>(LUB)</p> <ul style="list-style-type: none"> ukończony przed dniem 6 stycznia 1993 r. kurs pedagogiczny uprawniający do pełnienia funkcji instruktora praktycznej nauki zawodu 	<p>(LUB)</p> <ul style="list-style-type: none"> tytuł robotnika wykwalifikowanego lub równorzędny w zawodzie, którego będą nauczać, i co najmniej 4-letni staż pracy w zawodzie, którego będą nauczać, oraz: <ul style="list-style-type: none"> a) świadectwo ukończenia liceum ogólnokształcącego, liceum zawodowego, liceum technicznego, liceum profilowanego, uzupełniającego liceum ogólnokształcącego lub b) świadectwo ukończenia technikum, branżowej szkoły II stopnia i technikum uzupełniającego, kształcących w innym zawodzie niż ten, którego będą nauczać lub c) świadectwo ukończenia średniego studium zawodowego
<p>(LUB)</p> <ul style="list-style-type: none"> w przypadku praktycznej nauki zawodu odbywanej na statku morskim lub śródlądowym – ukończone szkolenie dydaktyczne dla instruktora, potwierdzone świadectwem przeszkolenia dydaktycznego dla instruktora wydanym przez dyrektora urzędu morskiego 	<p>(LUB)</p> <ul style="list-style-type: none"> dyplom ukończenia studiów: <ul style="list-style-type: none"> a) na kierunku odpowiednim dla zawodu, którego będą nauczać, oraz co najmniej dwuletni staż pracy w zawodzie, którego będą nauczać lub b) na innym kierunku niż odpowiedni dla zawodu, którego będą nauczać, oraz co najmniej czteroletni staż pracy w zawodzie, którego będą nauczać
<p>(LUB)</p> <ul style="list-style-type: none"> przygotowanie pedagogiczne wymagane od nauczycieli 	<p>(LUB)</p> <ul style="list-style-type: none"> tytuł zawodowy w zawodzie, którego będą nauczać lub w zawodzie pokrewnym do zawodu, którego będą nauczać, i co najmniej 6-letni staż pracy w zawodzie, którego będą nauczać, oraz
<p>(LUB)</p> <ul style="list-style-type: none"> kwalifikacje wymagane od nauczycieli praktycznej nauki zawodu (zob. 2.7.4) 	<p>(LUB)</p> <ul style="list-style-type: none"> tytuł zawodowy w zawodzie, którego będą nauczać lub w zawodzie pokrewnym do zawodu, którego będą nauczać, i co najmniej 6-letni staż pracy w zawodzie, którego będą nauczać, oraz

A) INSTRUKTOR PRAKTYCZNEJ NAUKI ZAWODU POSIADA:	B) INSTRUKTOR PRAKTYCZNEJ NAUKI ZAWODU POSIADA:
	<p>świadectwo ukończenia zasadniczej szkoły zawodowej lub branżowej szkoły I stopnia (LUB)</p> <ul style="list-style-type: none"> • tytuł mistrza w zawodzie, którego będą nauczać, lub w zawodzie wchodzącym w zakres zawodu, którego będą nauczać
DODATKOWE INFORMACJE	
<p>Instruktorami praktycznej nauki zawodu mogą być:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pracownicy, dla których praca dydaktyczna i wychowawcza z uczniami lub młodocianymi stanowi podstawowe zajęcie i jest wykonywana w tygodniowym wymiarze godzin przewidzianym dla nauczycieli albo • pracodawcy lub wyznaczeni przez nich pracownicy albo osoby prowadzące indywidualne gospodarstwa rolne, dla których praca dydaktyczna i wychowawcza z uczniami lub młodocianymi nie stanowi podstawowego zajęcia lub jest wykonywana w tygodniowym wymiarze godzin niższym niż przewidziany dla nauczycieli, w ramach obowiązującego ich tygodniowego czasu pracy. <p>Źródło: Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie praktycznej nauki zawodu, Dz.U. 2019 poz. 391.</p> <p>Przygotowanie pedagogiczne nauczyciela jest rozumiane w przepisach jako nabycie wiedzy i umiejętności z zakresu psychologii, pedagogiki i dydaktyki szczegółowej, nauczanych w wymiarze nie mniejszym niż 270 godzin w powiązaniu z kierunkiem (specjalnością) kształcenia oraz pozytywnie ocenioną praktyką pedagogiczną – w wymiarze nie mniejszym niż 150 godzin.</p> <p>Wymiar przygotowania pedagogicznego, nie dotyczy osób, które uzyskały przygotowanie pedagogiczne przed dniem 31.10.1991.</p> <p>Źródło: Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli, Dz.U. 2017 poz. 1575.</p>	

2.7.5. Ścieżka dostępu do zawodu (PL) Instruktor praktycznej nauki zawodu

Zawód nauczyciela jest w Polsce zawodem regulowanym, tzn. przed podjęciem pracy w tym zawodzie konieczne jest spełnienie określonych warunków, tj.:

- warunków opisanych w pkt. 2.7.4.
- warunku niekaralności.

W przypadku posiadania dyplomu ukończenia studiów wyższych na poziomie 6–7 NQF, istniejące obecnie ścieżki dostępu do tego zawodu dla obywateli państw trzecich, w tym obywateli Ukrainy, opisane są w 2.1.5.

PODSTAWY PRAWNE I INNE ŹRÓDŁA

DRP MRiPS (2023). *Klasyfikacja zawodów i specjalności*, na: <https://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci> (dostęp: 20.03.23).

ENIC-NARIC Polska (2023). *Zagraniczne systemy kształcenia wyższego – Ukraina. Praktyczny przewodnik po uznawalności wykształcenia*, na: <https://nawa.gov.pl/images/OPRACOWANIA-2023/UKRAINA.pdf> (dostęp: 10.07.23).

European Training Foundation. (2023). *Comparison report of the European Qualifications Framework and the Ukrainian National Qualifications Framework*, na: <https://europa.eu/europass/system/files/2023-02/Comparison%20report%20final%20rev%2023-02-2023%20EN.pdf> (dostęp: 11.04.23).

MRiPS (2018). Informacja o zawodzie. Asystent edukacji romskiej (531203).

MRiPS (2018). Informacja o zawodzie. Asystent nauczyciela dziecka cudzoziemca (531201).

Lantero, L., Spitalieri, S., Dirovonskyte, L., Ferranti, L., Suprun, K., Krasnoschok, V., Vahina, T., & Makarevych, Y. (2022). EC Guidelines on Fast-Track of Recognition of Ukrainian Academic Qualifications. <https://education.ec.europa.eu/document/guidelines-on-fast-track-recognition-of-ukrainian-academic-qualifications>.

Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 16 maja 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli szkół artystycznych i placówek artystycznych, Dz.U. 2023 poz. 1011. (wejdzie w życie 1.09.2023).

Rozporządzenie Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu z dnia 3 września 2021 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli szkół artystycznych i placówek artystycznych, Dz.U. 2021 poz. 1665.

Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 22 sierpnia 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli, Dz.U. 2022 poz. 1769.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie praktycznej nauki zawodu, Dz.U. 2019 poz. 391.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli, Dz.U. 2017 poz. 1575 z późn. zm.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym, Dz.U. poz. 1627.

Ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, Dz.U. 2023 poz. 103.

Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, Dz.U. 2017 poz. 59.

Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym, Dz.U. z 2017 r. poz. 823.

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1265, z późn. zm.).

Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela, Dz. U. 1982 Nr 3 poz. 19.

Wyszukiwarka opisów zawodów, na: <https://psz.praca.gov.pl/> / rynek-pracy / bazy-danych / klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci / wyszukiwarka-opisow-zawodow (dostęp: 20.04.23).

Źródła ukraińskie:

Про освіту Закон України від 05.09.2017 № 2145–VIII.

Про затвердження Типового положення про атестацію педагогічних працівників. МОН України; Наказ, Положення, Лист [...] від 06.10.2010 № 930.

Про затвердження Випуску 80 «Соціальні послуги» Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників. Мінсоцполітики України; Наказ, Довідник, Перелік від 29.03.2017 № 518.

Wiejska 12, 00-490 Warszawa
+48 22 538 91 03 • iomwarsaw@iom.int • www.iom.int